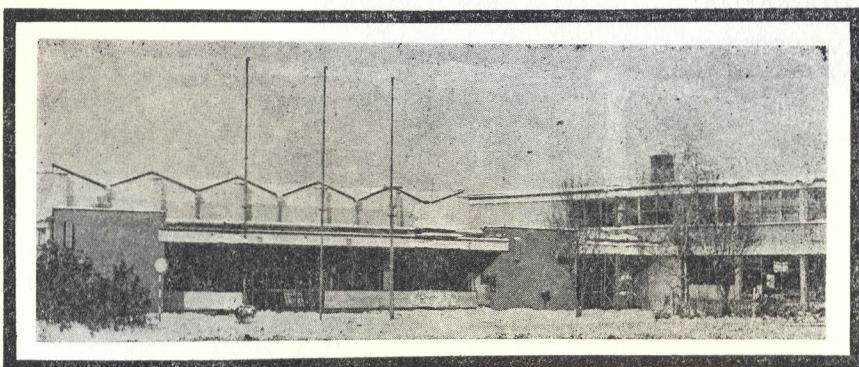

prof. PAVEL HRČAN, BRANKO GRBIĆ, VINKA TICA

MAGLIĆ

MONOGRAFIJA

MAGLIĆ, juni 1987 god.

IZDAVAČ:

MESNA ZAJEDNICA MAGLIĆ

AUTORI:

Prof. PAVEL HRĆAN
BRANKO GRBIĆ
VINKA TICA

KOMISIJA ZA IZRADU MONOGRAFIJE:

KRSTA JOVANOVIĆ
BRANKO GRBIĆ
LJUBO RADIŠIĆ
VINKA TICA
MILE NIŠIĆ
MIROSLAV PUCOVSKI
MARINKO STANKOVIĆ
MILE BRKLJAĆ
KOSTA ILIĆ

FOTOGRAFIJA:

SAVO SPREMO
ANTON SKUTELIS

Predgovor

Već duže vremena oseća se potreba da se napiše celoviti istorijski ili monografski prikaz o Magliću, naselju, koje svojom burnom prošlošću, punom obrta i specifičnih odlika, to i zaslужuje. Doduše, poznato je, da je svojevremeno napisana obimna hronika o istorijskom razvoju davnajnjeg Buljkesa, štampana na nemačkom jeziku, gotikom. Ali ovaj istorijski prikaz obuhvatio je samo nemački period do 1831. godine, i našoj javnosti je ostao potpuno nedostupan i nepoznat.

Gradani Maglića želeli su da se napravi kraći monografski prikaz koji će poslužiti potonjim generacijama, ne samo kao istorijski dokument o Magliću u određenom razdoblju njegovog razvoja, već i kao interesantno štivo, široj čitalačkoj publici i kao prikidan priručnik svima onima koji se interesuju za ovu vrstu problematike (npr. u školama).

Prvi ozbiljniji pokušaj u tom pravcu preduzet je 11. maja 1984. godine, kada je Skupština Mesne zajednice donela odluku da se prikupi materijal i napiše monografija, u kom cilju je imenovana i komisija za pisanje monografije.

Nije poznato zašto se u međuvremenu odustalo od prikupljanja materijala i pisanja monografije. Zna se samo, da je po drugi put donešena odluka da se monografija napiše, pa je za pisanje imenovana i druga komisija. Povod da se ovog puta ranija ideja realizuje, bio je pored ostalog i to, da se u Magliću ove godine snima emisija »Znanje — Imanje« TV Novi Sad.

Na samom početku rada komisije za pisanje monografije, bilo je dosta dilema oko toga, da li prikupiti materijal i objaviti ga u vidu građe za monografiju Maglića, ili se odmah opredeliti na pisanje monografije. Ova dilema trajala je čitavo vreme dok je materijal prikupljan i zapisivan, pa je na kraju, kada je prikupljena kompletna građa, preovladalo mišljenje da to ipak treba da bude monografija.

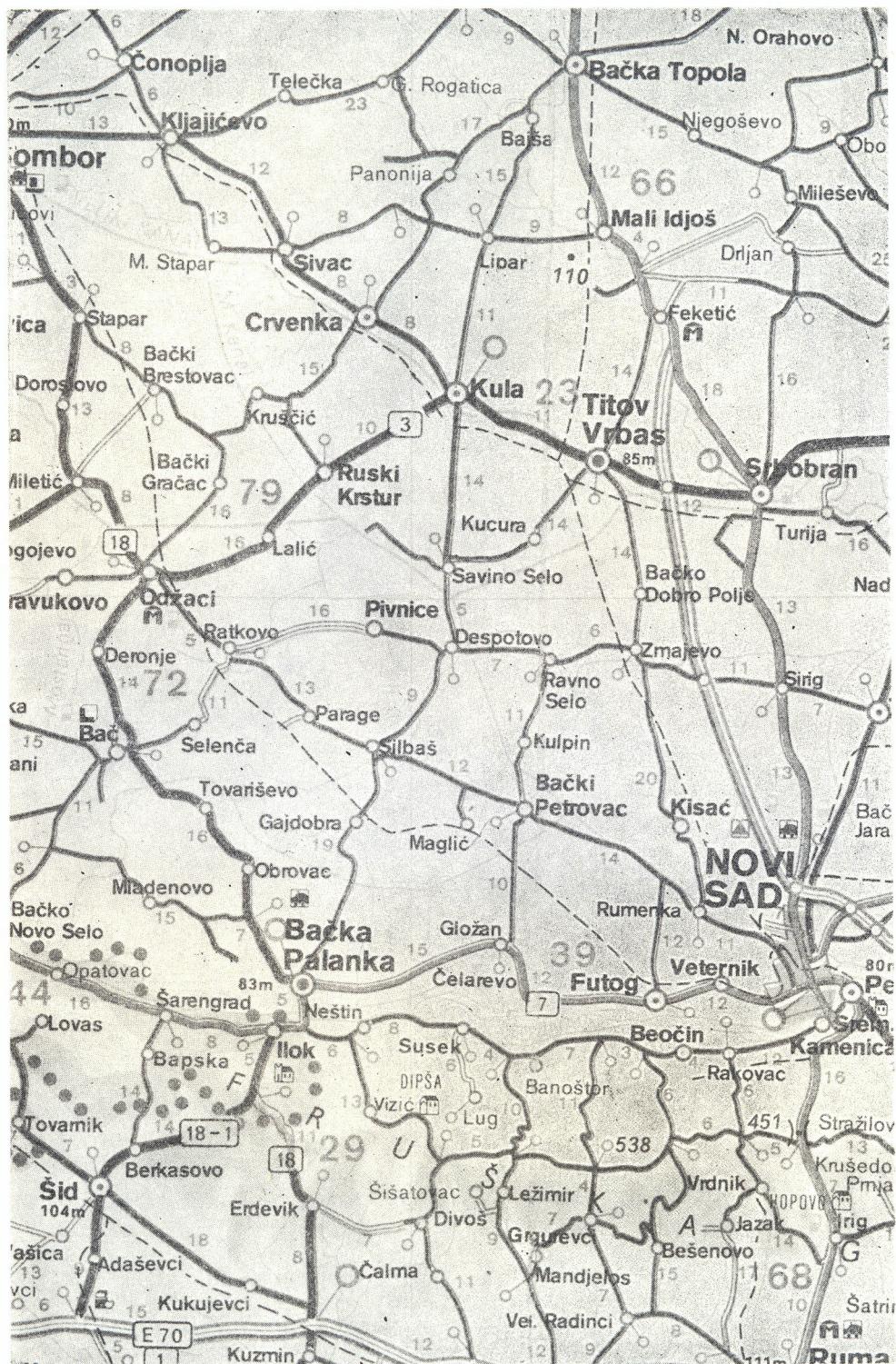
Razlog za ovakvu odluku komisije leži u tome, što se smatralo da je i pored kratkoće vremena prikupljeno dosta materijala i građe za monografiju, kao i predpostavka komisije, da će sa pisanjem monografije kasnije ići sve teže, jer mnogi događaji sve više padaju u zaborav, a malo se ostavlja pisaiih tragova o bitnim činjenicama.

Komisija i autori monografije smatraju, da i pored obimnog materijala prikupljenog i sadržanog u monografiji, najverovatnije postoji još niz pitanja, događaja i činjenica o kojima se može, i treba, kasnije šire i više pisati. Zato neka ova monografija i posluži kasnjim tekstopiscima, kao osnova koju treba proširiti i nadograditi novim događajima.

Kod prikupljanja materijala i građe za monografiju, autori su se uglavnom držali onoga što je o Magliću zapisano, ali u nedostatku potpunijeg materijala, korišćena su i sećanja živih svedoka i poznavalaca događaja, koji su dali svoj doprinos da materijal sadržan u monografiji bude potpuniji i verodostojniji. Zahvalnost dugujemo svima onima, koji su na bilo koji način doprineli da se ovaj zameni poduhvat privede kraju.

Ipak, kratkoća raspoloživog vremena, uzrokovana pre svega proširenjom koncepcijom rada, nametala je forsirani ritam, užurbanost u pisanju, te su moguće određene nedorečenosti i greške, kako u odnosu na njegov sadržaj, tako i u odnosu na njegovu formalnu stranu (stil i jezik). Stoga molimo čitače da uvaže ove okolnosti i da imaju razumevanja za eventualne nedostatke.

Autori.

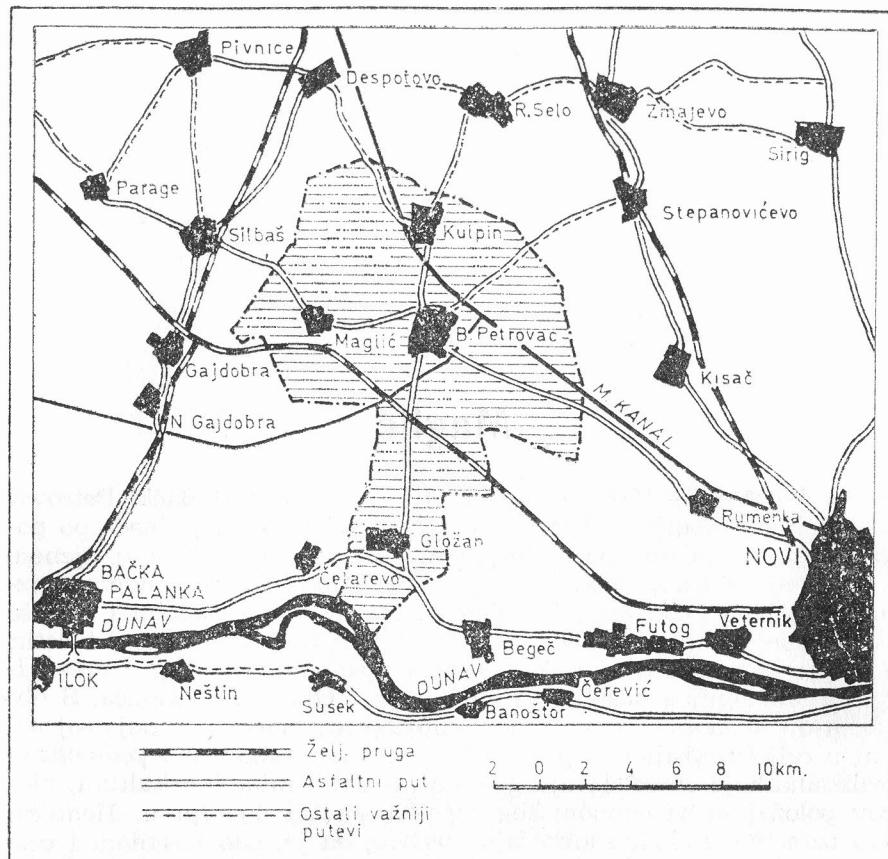
Karta br. 1. Šira okolina Maglića

Maglić

Položaj. — Naselje Maglić nalazi se u opštini Bački Petrovac koja zahvata manji središnji deo južne Bačke i koja je inače po površini najmanja opština u Vojvodini. Maglić se prostire u njenom zapadnom delu koji graniči sa opština Bačka Palanka, odnosno između Bačkog Petrovca i Kulpina na istoku i severoistoku i Silbaša i Gajdobre na zapadu. Opština Bački Petrovac sastoji se od četiri naselja: Bačkog Petrovca kao sedišta opštine i najvećeg i privredno najrazvijenijeg naselja, zatim Kulpina, Gložana i Maglića. S obzirom da se Maglić prostire na lesnoj terasi, morfološki najvišoj celini u reljefu opštine sa pogodnim geološkim sastavom i pedološkim prilikama koje omogućavaju gajenje različitih ratarских kultura, njegov položaj se sa ekonomskog aspekta smatra povoljnim. Međutim ako uzmemo u obzir saobraćajne uslove, on je, kao uostalom i cela opština manje povoljan, jer preko teritorije opštine i Maglića ne prelaze važnije komunikacije republičkog ili pokrajinskog značaja. No u neposrednoj blizini sela (1,5 km od centra) prolazi železnička pruga Novi Sad — Sombor, te je Maglić jedino naselje u opštini koje leži direktno uz prugu. Veze sa ostalim naseljenim mestima u opštini, Maglić održava preko asfaltnih puteva opštinskog i regionalnog značaja.

Udaljenost Maglića od Bačkog Petrovca iznosi 5 kilometara, od Gajdobre i od Silbaša po 8 kilometara. Maglić ima vezu i sa južnim podunavskim krajevima preko prilično lošeg poljskog druma do Čelareva u dužini od 13 kilometara, i na sever takođe preko lošeg poljskog druma do Ravnog Sela u dužini od 15 kilometara. I sa ovim selima Maglić retko komunicira, pošto nema potrebe za održavanjem veza sa privredno potpuno istim naseljima kao što je i on. (Karta br: 2 opština Bački Petrovac)

Veze sa Podunavljem stanovnici Maglića ne održavaju preko Čelareva nego preko Bačkog Petrovca i Gložana, gde je na celoj

Karta br. 2. opština Bački Petrovac

liniji izgrađen asfaltni put. Tim putem je Maglić bio ranije povezan sa Novim Sadom. Njegova dužina je oko 40 kilometara, dok udaljenost Maglića željezničkom prugom od Novog Sada iznosi 31 kilometar.

Na položaj Maglića, dakle, nisu bili od značaja saobraćajni elementi. Pa ipak zahvaljujući izgradnji asfaltnih puteva prema Bačkom Petrovcu i Novom Sadu (sada udaljenom 30 km od naselja) na jednoj strani i prema Silbašu i ostalom zapadnom i jugozapadnom delu Bačke na drugoj strani, saobraćajni uslovi a time i opštiti položaj naselja postali su znatno povoljniji. Činjenica, da se na oko tri kilometara južno od Maglića nalazi kanal Karavukovo—Bački Petrovac kao deonica sistema Dunav—Tisa—Dunav nema veći značaj, jer se ovaj hidrografski objekat privredno i saobraćajno zasada adekvatno ne iskorišćava.

Na položaj Maglića, međutim, uticali su društveno-ekonomiski faktori, odnosno potreba i interesi feudalnih gospodara, koji su ranije držali u svojim rukama ove posede. Ali samia lokacija sela uslovljena je bila jednom malom dolinom, koja se bliže Despotovu spaja sa Grčkom barom i gradi Veliku baru. Ova se kod Ravnog Sela preko kanala spaja sa Jegričkom. Danas je ta dolina zabarena i kanalisana, te je mestimično suva. Ali u ranijim vremenima u njoj je moglo biti vode, te je i taj hidrografska elemenat bio dosta značajan za lokaciju naselja.

Kroz jugozapadnu stranu prolazi jedna slepa dolina pravca severozapad-jugoistok. U njoj povremeno ima na dva tri mesta mala jezerca. Celo selo je nagnuto prema ovim dvema dolinicama i sve atmosferske i druge slivne vode kreću se na ove dve strane.

Reljef. — Ceo atar Maglića leži na prostranoj lesnoj terasi, najvažnijoj geomorfološkoj tvorevini koja ispunjava najveći deo južne Bačke i koja ovde dostiže oko 85 metara apsolutne visine. Posle povlačenja nekadašnjeg Panonskog jezera, vetrovi su isušili mulj na njegovom dnu i pretvorili ga u jednom starijem, hladnjem i suvljem geološkom razdoblju u prašinasti materijal, koji su se zatim navejavali i staložili u obliku debelih nasлага. Tako je od finog žućkastog prašinastog materijala, kasnije slepljenog karbonatnim i drugim sastojcima u kompaktnu masu, postao les ili žuta zemlja, najplodnija u Vojvodini. Ona je porozna, propustljiva za vodu, a u gornjem sloju je crnkaste boje usled delovanja bakterija koje su razlagale ostatke nekadašnje flore i faune, obogaćujući je na taj način humusnim sastojcima i čineći je vrlo plodnom.

Debljina ove, radom vetrova stvorene zemlje, kreće se od 3 do 5 metara. Ovaj neprekidni pokrivač, čiju geološku podlogu čini les, nije uspeo sasvim da zaravni prelesni reljef, te mu je otuda površina neravna, odnosno blago zatalasana. Naime reljef je disiran, rasčlanjen udolinama polukružnog oblika koji danas predstavljaju zabarene ili suve tokove sa vanredno velikim rasponom luka ili meandara. Izvesno je da je takve udoline lučnog oblika mogla da stvoriti samo jedna velika reka, to jest u ovom slučaju Dunav, koji sada čini južnu granicu bačkopetrovačke opštine. Pomerajući se prilikom svog formiranja prema nižem jugu odnosno prema Fruškoj Gori, Dunav je usput spirao debele lesne naslage a tako teren pretvarao u srazmerno nižu i tanju lesnu terasu za razliku od znatno više i deblje Telečke lesne zaravni na severu Bačke.

S pedološkog aspekta lesna terasa je u, maglićkom ataru u celini pokrivena karbonatnom livadskom crnicom koja spada u najplodnije varijante lesne zemlje — černozeme, vrlo pogodne za ratarske kulture, posebno za žitarice.

Klima. — Podaci o klimi izvode se na osnovu merenja meteorološke stanice u Bačkom Petrovcu, jedine u opštini. Kako je rastojanje između Maglića i Bačkog Petrovca malo, gotovo zanemarljivo, to možemo sa potpunom izvesnošću računati, da su klimatske

prilike u oba naselja istovetne, identične, tim pre što u Magliću nema nikakvih modifikatora (šume, reljef, vode) koji bi bar unešto izmenile klimatske karakteristike u odnosu na Bački Petrovac.

Temperaturni hod tokom godine je isti kao i na drugi područjima Vojvodine. Od najnižih zimskih meseci hod temperature se kreće na više sve do juла, a potom se opet spušta sve do jaunara, kada su opet najniže temperature. U temperaturnoj krivulji nema većih odstupanja — jakih padova ili porasta, nego krivulja ima karakteristike blage crte.

Najtoplijiji mesec je jul sa srednjom mesečnom temperaturom oko $21,49^{\circ}$ C, čime Maglić spada u toplije predele Vojvodine. Najniža temperatura vlada u januaru, prosjek je oko — $1,59^{\circ}$ C, što je opet nešto više od najniže januarske temperature u Vojvodini. Na osnovu ovih podataka dolazi se do zaključka da Maglić spada u zonu umerenog kontinentalnog klimata.

Razlike i oscilacije srednjih mesečnih temperatura su najveće u zimskim i jesenjim mesecima a najmanje u letnjim. To je posledica prodora evroazijskih monsuna a delimično i prodrora severnih hladnih vetrova. No naročito niske zimske temperature se formiraju kada se u Panonskoj niziji obrazuje visok vazdušni pritisak. Veća ustaljenost letnjih srednjih mesečnih temperatura se javlja kao rezultat stalnog zagrevanja Panonske kotline, a delimično i prodrora toplih vazdušnih masa sa istoka.

Što se pak tiče vetrova ovo područje spada u predele sa pričnim tišinama, jer od hiljadu posmatranja samo u tri četvrtine je konstatovano vetrovito vreme a u jednoj četvrtini mirovanje. Vetrovi su različitog pravca: najviše iz severozapadnog, jugoistočnog i zapadnog, zatim iz istočnog, jugozapadnog, severnog, severoistočnog i istočnog kvadranta.

Severozapadni kao najjači dolazi iz većih udaljenosti (sa Atlantika) i donosi najviše atmosferskih taloga (kiše i snega). Sa njim se često spaja i vetar iz zapadnog i severnog kvadranta. Prvi donosi kišu a drugi dosta hladno vreme, koje takođe može izazvati kišu.

Jugoistočni je po intenzitetu i čestini drugi vetar, koji najčešće duva i zimskim mesecima i koji se može izjednačiti odnosno identifikovati sa košavom. Uz ovaj jugoistočni i dosta stalan vetar treba dodati istočni i jugoistočni koji zajedno sa košavom predstavljaju krajnji zapadni ogranač velikih vazdušnih strujanja sa evroazijskog kopna prema sredozemnoj barometarskoj depresiji.

Najredi vetar je južni, koji je topao i deo je snažnih strujanja iz oblasti Sredozemnog mora.

U celini ovo područje se odlikuje dosta slabim vetrovima, koji gotovo nikad, sem retkih izuzetaka, nemaju snagu uraganskih vihura, koji izazivaju velike štete. Pa i košava ovde gubi snagu i po intenzitetu izjednačava se sa ostalim vetrovima. Ona u ovom kraju dostiže svoju krajnju geografsku granicu.

Srednja godišnja oblačnost je oko 5,3 desetina. Maksimum oblačnosti ima decembar (7,3) a minimum avgust (3,5).

Insolacija ili osunčavanje je prilično veliko i za život biljaka i uopšte za ratarstvo vrlo značajno. Prosečno godišnje osunčavanje iznosi 2.125 časova ili 5 časova i 49 minuta dnevno. Najdužu insolaciju ima jul — 298 časova i avgust 287 časova. Najkraće je decembru, zatim januaru i novembru. Dakle leto je godišnje doba sa najvećim procentom osunčavanja (oko 40%), pa onda sledi proleće, jesen i na kraju zima, što takođe pogoduje poljoprivredi.

U pogledu količine i godišnjeg rasporeda padavina područje Maglića spada u zonu srednje vlažnosti u Bačkoj sa godišnjim prosекom oko 622 mm taloga. To je ipak za desetak milimetara više od srednjeg proseka za čitavu Bačku. Interesantna i značajna činjenica je, da je u dvadesotogodišnjem periodu 12 godina bilo znatno vlažnijih od proseka a samo 8 suvlijih. U izlučivanju taloga pojavljuju se tri maksimuma: decembarski, junske i februarski, koji su rastavljeni sa tri minimuma: oktobarskim, martovskim i januarskim. Decembarski i februarski maksimum su posledica prodora zapadnih kišovitih vetrova, a junske maksimume, osobito važan za rast kultura, je posledica jakog osunčavanja, odnosno najvišeg položaja Sunca u toku godine.

Minimumi su pak produkt vedrih i prilično hladnih dana, a takođe i prodora severnih suvih i hladnih vetrova, odnosno evroazijskih monsuna. Ako računamo po godišnjim dobima, od ukupne količine taloga najviše dobija leto 30,1 %, zatim zima 25 %, proleće 23,8 % a najmanje jesen 21,1 %. Ovakav raspored sa letnjim i prolećnim maksimumom posebno pogoduje razvoju biljnog sveta, jer u prolećnim i ranim letnjim danima kulture zameću i nalivaju plodove.

Atmosferski talozi se izlučuju u obliku kiše, snega i grada. Ponekad se javljaju i u drugim oblicima: pomešani sneg i sitna krupa, kiša i sneg, poleđica itd. Tokom godine najviše ima kišnih dana 120,7; snega i sitne krupe 25,5 dana itd. Sneg se na zemlji zadržava oko 47 dana prosečno a njegova maksimalna debljina se kreće oko 33 santimetara u proseku. Grad, koji se najčešće javlja u toku leta, mnogo puta prouzrokuje velike štete, uništavajući letinu.

Hidrografija. -- Nivo podzemnih voda, čije podzemno hidrološko razvođe leži zapadno od naselja, usmeren je prema Dunavu. Atar Maglića ima prosečnu visinu podzemne vode od 81 do 82 metara. Ovakvi visinski odnosi nivoa podzemnih voda su, s obzirom da ostali delovi opštine imaju manju visinu od 79 do 81 m, odredili i pravce kretanja tih voda. Imajući u vidu da je podzemna vodoodelnica zapadno od opštine, to cela opština, uključivši i Maglić, leži u zoni oticanja podzemnih voda na istok prema Vižić bari i na jug prema Dunavu.

Hidrografske prilike su ranije bile drugačije nego sada. Zbog visokog nivoa podzemnih voda i neregulisanog toka Dunava niski predeli su bili veoma zabareni i zamočvareni. Sem bara i močvara, takoreći pravih jezera, tu je bilo podosta i kraćih stalnih ili povremenih vodenih tokova, na severu orijentisanih prema Jegrički, od-

nosno Tisi, a na jugu prema Dunavu. O njihovom postojanju sveđoće mnogobrojne doline i ovalna duguljasta udubljenja na jugu i istoku od Maglića. Nekada su i vodoplavne vode samog Dunava pre njegove regulacije dopirale do južnih obodnih delova lesne terase, umnožavajući na taj način bogatstvo hidrografskih oblika i tvorevinu na ovom području. Izvesno je da je i biljni i životinjski svet bio prilagođen ovakvim hidrografskim priliikama. Ceo teren je bio prošaran močvarnom hidrofilnom vegetacijom, trsticima, vrbacima, rogozom, ševarom i drugih biljkama, a na ocednjivim mestima livadama, pašnjacima itd. I fauna je bila drugačija; iz starih zapisa je poznato, da je ova oblast bila obitavalište ogromnih oblaka komaraca (koji su i doba naseljavanja i kasnije prouzrokovali jako rasprostranjenu bolest malariju) i drugih insekata, zatim jata barskih ptica i drugih raznovrsnih oblika života, prilagođenih ovakvim uslovima.

Ali delovanjem, intervencijom čoveka došlo je do korenite transformacije hidrografskih prilika i radikalnih promena u strukturi ovdašnjeg biljnog i životinjskog sveta. Posle naseljavanja i kulтивisanja ovih predela, cela oblast opštine je tokom vremena zadržala sadašnji kulturni izgled. Dunav, udaljen oko 14 km od naselja prema jugu, je regulisan, površinski tokovi i uopšte zabareni i zamочvareni predeli su uglavnom kanalisani i isušeni, tako da su se na mestu bara, močvara i jezera počele širiti njive, oranice, livade i pašnjaci. Sem toga, usled visokog nivoa podzemnih voda plitki seoski bunari su, s obzirom da su se vodom snabdevali iz ove plitke izdani, imali nezdravu, tvrdnu, gvožđevitu i zagadenu vodu. Zbog toga se u novije vreme pristupilo bušenju arteskih bunara, koji crpe vodu iz dubinske izdani.

Na području Maglića nema stalnog površinskog vodenog toka, već je na udaljenosti oko 3 km južno od sela prokopan g. 1966. kanal, koji protiče na trasi Karavukovo—Bački Petrovac kao deo sistema DTD. Međutim ova veštačka hidrografска tvorevina se zasad nikako ili veoma slabo privredno (sem sporadičnog ribarstva) i saobraćajno iskorišćava.

Istorija sela

U srednjem veku Bačka je bila srazmerno dosta naseljena. Od 50 tadašnjih naselja bio je poznat i Buljkes, čije se ime prvi put javlja već u XIII veku kao mađarsko naselje Keszi (Kesi). Nai-me ugarski kralj Štefan V darovao je kao nagradu za vernu službu braći Martinu i Kelemenu Marcel godine 1263. dobro zvano Keszi. Na ovom velikom vlastelinskom gazdinstvu bilo je u ono vreme osam sela, od kojih su tokom vremena, a pogotovo posle Raškocanjeve bune, sačuvana samo dva, Petrovac i Buljkes. Imenima tih naselja, zvanih Keszi, da bi se bolje međusobno razlikovala, dodavana su u prefiksima imena njihovih vlasnika odnosno posednika. Tako je vlasnik sela bio Savolj, prema kome je i naselje nazvano Savolj-keszi, kasnije transformisano u svojoj etimološkoj evoluciji u Bouljkeszi, Buljkeszi pa u Buljkes.

Kasnije ovo naselje pominju i turski tefteri (poreski spisi), najpre 1554. kao naselje u bačkoj nahiji (nazvanoj prema mestu Bač) sa 2, pa 1570. sa 3 i 1590. sa 7 poreskih obveznih kuća. Posle proterivanja Turaka ovo selo je, pošto se nije javio zakonski naslednik, pripalo krunskom posedu. Godine 1717. opet se pominje Buljkes koji se kao pustara šest godina kasnije pripaja graničarima. Na ovu pustaru graničari su isterivali rogatu stoku na ispašu. Godine 1728. ova je pustara bila naseljena, ali 1737. g. pominje se samo njeno ime. Posle ukidanja vojne granice 1745. pustara se opet pripaja krunskom posedu.

U sklopu terezijanske kolonizacije ovu pustaru naseljavaju 1786. godine prvi Nemci, i to u prilično velikom broju. Ovi nemački kolonisti su poreklom najviše iz Baden-Wirtemberga, zatim Rajinske oblasti i najmanje iz severoistočne Francuske (iz Alzasa i Lotaringije). Posebno mnogo ih je bilo iz švapskih krajeva (Schwabenlanda), iz okoline Stuttgarta, Mannheima i dr., pa su ih pripadnici ostalih naroda nazvali »Švabama«. Oko 1100 duša uselilo se u 230 kuća. Ovi nemački naseljenici, kolonisti imali su u odnosu na osta-

le stanovnike, pretežno kmetove, prilične povlastice — dobili su plaćeve s baštom, bili su oslobođeni kmetovskih nameta i dažbina a imali su i druge privilegije. To im je omogućilo da za kratko vreme organizuju život, da osnuju reformatorsku crkvenu opštinu, da razviju i unaprede poljoprivrednu i zanatsku proizvodnju i delatnost, tim pre što je među doseljenicima bilo pretežno zanatlja (posebno su bili poznati kao vrsni građevinari koji su u okolnim mestima kao u napr. u Bačkom Petrovcu između ostalog gradili i crkve).

Kako je među njima bilo srazmerno mnogo nepoljoprivrednog stanovništva, ponajviše zanatlja, to su im zemlju uglavnom obrađivali sluge i najamni radnici, u prvom redu Slovaci i Mađari. No i pored toga nemački seljaci služili su ostalom stanovništvu u okolnim naseljima kao uzor i primer napredne zemljoradnje. Oni su u tom vremenskom periodu izgradili u ataru sela i brojne saša, koji su svojim sopstvenicima služili u poljoprivredne svrhe i za rekreatiju.

Buljkes je tokom 18. i 19. veka prilično brzo rastao i 1869. godine već je imao 2969 a 1900. i preko 3000 stanovnika, što je apsolutni maksimum u broju žitelja ovog naselja, koji ni do danas nije prevaziđen.

Međutim, približavanjem drugog svetskog rata stanovnici nemačke narodnosti se sve više organizuju u razne folksdjočerske petokolonaške organizacije, a u toku rata veliki broj omladine se uključio u SS jedinice i druge neprijateljske formacije, stavljajući se u službu mađarskim i nemačkim okupatorima. To nemačko stanovništvo ostalo je u Buljkesu do svršetka drugog svetskog rata, kada se delom povuklo sa okupatorom a delom je aprila 1945. proterano najpre u sabirni logor u Bačkom Jarku a kasnije u Nemačku. Pošto je Buljkes sasvim opusteo, sva zemlja kao i sva imanja u okolini sela i u samom selu su nacionalizovana, i u prvo vreme bila su u svojini UDB-e, odeljenje pet iz Beograda.

Selo je ostalo bez stanovnika, ali su sve kuće (ukupno 507) bile opremljene odgovarajućim inventarom. U maju 1945. u ove nameštene kuće doselilo se 4650 grčkih izbeglica, pripadnika narodnooslobodilačke armije »ELAS«. To su uglavnom bili komesari, komandanti, partijski rukovodioci. Od ukupnog broja izbeglica bilo svega 8 žena.

Buljkes je u to vreme imao status eksteritorijalne opštine Grčke u kojoj su važili grčki zakonski propisi i koje je Jugoslavija priznavala. Ovo izuzeće iz naše teritorijalnosti i jurisdikcije bilo je bez presedana, jedinstveni kuriozitet u našoj državničkoj praksi ali istovremeno i znak nesebične pomoći grčkim borcima. Spočetka je to bio samo sabirni logor, gde su vojnici dolazili na oporavak da bi se odmah vratili na front u Grčku, no kasnije su se uspostavile sve potrebne strukture, koje su organizovale život u Buljkesu. O redu se brinula posebna policija »IKA«. Imali su i svoju štampariju koja je izdavala nedeljni i dnevni list »Glas Buljkes«. Sredstvo plaćanja u to vreme bila je grčka moneta — drahme. Za vreme svog

boravka u Buljkesu Grci su vodili i matične knjige rođenih, venčanih i umrlih. Oformljeno je oko 13 zanatskih zadruga (građevinska, stolarska, kudeljarska, krojačka, kolarska i dr.) koje su vršile privrednu delatnost i ostvarivale dohodak, tj. materijalna sredstva kojima je pomagan narodnooslobodilački pokret. Za četiri godine, koliko je Buljkes imao status eksteritorijalne opštine Grčke, odnosno izbegličkog logora, kroz njega je prošlo 27000 boraca, 5000 ranjenih i bolesnih i 22000 dece. Deca, koja su dovedena iz Grčke, odlazila su iz Buljkesa u razne države Evrope na školovanje.

Rezolucija INFORMBIRA podelila je Grčke u Buljkesu na dve antagonističke struje: jedni su podržavali Rezoluciju a drugi KPJ. To je dovelo do žestokog međusobnog trvanja, pa i ubijanja, a da bi se to sprečilo, donesena je u proleće 1949 odluka da Grci koji su za Rezoluciju budu iseljeni u Mađarsku, Čehoslovačku i Poljsku, a oni koji su ostali verni KPJ, imali su pravo slobodnog izbora, tako da su se nakon toga neki iselili u države Zapadne Evrope.

Posle ovog masovnog raseljavanja, u Buljkesu je ostalo oko 800 grčkih izbeglica od kojih je gro emigrirao u južnu Makedoniju a oko deset ih je ostalo u Buljkesu, gde i danas žive kao državljanima SFRJ.

Posle iseljavanja Grka iz Buljkesa, formirana je Državna ekonomija Petog odeljenja Udbe za Srbiju. U nedostatku savremenijih oruđa za rad i mehanizacije, zemlja se obrađivala ručno. Kašo Buljkes u to vreme još nije bio naseljen, a u njemu je postojao logor (za seljake iz okoline, zbog neispunjavanja obaveznog otkupa), ova kažnjenička radna snaga komišćena je za obradu zemlje i odgoj stoke.

Naseljavanje u Buljkes počinje u drugoj polovini 1949. godine, a naročito pred kraj te godine iz svih krajeva naše zemlje, ali se može sa sigurnošću uzeti kao pouzdani podatak da su prvi i najbrojniji doseljenici bili iz jugoistočnog Banata i drugih delova Vojvodine, zatim iz Bosne i Hercegovine, Like i drugih krajeva. Ovi doseljenici useljavali su se u napuštene i prazne kuće i zapošljavali na Državnoj Ekonomiji.

Najmasovniji talas doseljavanja započinje pred sam kraj 1949. godine, a naročito početkom 1950. godine i tokom te godine, doseljenicima iz Srbije sa područja grdeličke klisure. Završetkom ovog doseljavanja označen je i kraj doseljavanja, jer su skoro sve kuće bile useljene, a doseljenici koji su bili sposobni za rad zaposlili su se na Državnoj Ekonomiji.

Kako sve seobe sa sobom nose i određene rizike, tako je i posle ove najmasovnije, iz Srbije, vrlo brzo došlo do raznih kolebanja i nestabilnosti, raslo je nezadovoljstvo, najverovatnije zbog loše rešenog statusa imovinsko-pravnih odnosa ovih doseljenika, zbog teško prihvataljivih geografsko-klimatskih i drugih uslova za život, a javila se i nostalgija za rodnim krajem. Zbog svega toga dolazi do dosta masovnog povratka ovih doseljenika u stari zavičaj.

Ipak, ne mali broj ovih povratnika ponovo dolazi u Buljkes, a mesta u kućama onih koji se više nisu vraćali, u narednim kracim talasima doseljavanja zauzimaju doseljenici iz drugih krajeva naše zemlje. Zanimljivo je ovde napomenuti još i to, da dosta velik broj novih doseljenika zauzimaju kolonističke porodice iz Banata, Bačke pa i iz Srema, koje su napuštale svoje kolonističke posede, a najbrojniji među njima bili su doseljenici-kolonisti iz Bosne i Like.

Konačan proces naseljavanja i stabilizacija stanovništva završava se tek negde krajem 1953. godine, a naročito 1954. godine, za to što je 1954. godine otpočela i prva prodaja kuća, pa je i ovo bio jedan od razloga za kraj naseljavanja. U periodu između najmasovnijeg doseljavanja iz Srbije 1950. godine, pa sve do 1954. godine, doseljenici su stizali iz svih krajeva Jugoslavije, a najviše iz Bosne, Hercegovine, Ličke, Dalmacije, Crne Gore, Makedonije i drugih delova zemlje. Selo je postalo Jugoslavija u malom.

Da bi simbolizovali jedinstvo svih naroda i narodnosti, i radi uspomene na stari zavičaj, građani krajem 1949. g. odlučuju da naziv mesta *BULJKES* promene u *MAGLIĆ*, po planini Maglić koja se nalazi na tromeđi Bosne, Hercegovine i Crne Gore.

I tako se završava, bar što se tiče istorijskog razvijatka, burna prošlost ovog mesta, u čijem etničkom sastavu i razvoju razlikujemo četiri faze: srednjevekovnu (Savoljkeszi, Bouljkeszi, Buljkes), zatim nemačku (1786—1945), pa grčku (1945—1949) i najzad jugoslovensko doseljeničku u kojoj je naselje dobilo ime Maglić i u kojoj su u okvirima nove socijalističke Jugoslavije stvoreni preduslovi za sveopšti napredak i izgradnju jednog boljeg i lepšeg naselja.

Stanovništvo

Kretanje stanovništva. — Maglić, pre rata Buljkes, bio je izrazito nemačko selo, koje je posle drugog svetskog rata sasvim ne naseljeno. Neposredno posle rata tu je bio prvi logor za internirane Nemce—saradnike okupatora, posle logor za grčke političke emigrante i napokon selo naseljeno doseljenicima iz raznih krajeva Jugoslavije.

S obzirom na takav istorijski razvoj naselja, u kome razlikujemo tri faze u pogledu etničke strukture njegovih stanovnika i u kome je najzad posle drugog svetskog rata došlo do potpune smene stanovništva, brojno stanje se ovako kretalo:

Naselje	G. popisa	Br. stanovnika	Razlika u br.
Buljkes			
"	1869	2969	—
"	1880	2953	- 16
"	1890	2969	+ 16
"	1900	3042	+ 73
"	1910	2898	- 144
"	1921	2837	- 61
"	1931	2814	- 23
"	1941	—	—
"	1948	8	- 2806
Maglić			
"	1953	1157	+ 1149
"	1961	2180	+ 1023
"	1971	2226	+ 46
"	1981	2571	+ 345

Iz ovih podataka se vidi da je maksimalan broj stanovnika zabeležen 1900-te godine: 3042. Posle odlaska Nemaca, ne računajući kratkotrajnu grčku fazu naseljavanja, broj stanovnika je opao na svega osam, čime je selo praktično sasvim opustelo. Od ovog minimuma broj stanovnika se što useljavanjem što prirodnim praštajem stalno i rapidno uvećavao, da bi godine 1981. dostigao svoj

posleratni maksimum — 2571. Zatim je opet i pored značajnog prirodnog priraštaja opao (g. 1986) na 2560 žitelja kao posledica znatnijeg iseljavanja. Dakle i 1981. god. registrovano je još uvek manje 471 stanovnika nego što je Buljkes imao daleke 1900. godine.

Polna i starosna struktura stanovništva. — Polna i starosna struktura je značajam antropogeografski i demografski elemenat stanovništva. Od ovih polazatelja u velikoj meri zavisi da li je stanovništvo u naselju biološki sveže i sposobno za reprodukciju, da li ima dovoljno radne snage, kakva je odbrambena moć, kolike su potrebe za pretškolskim, školskim, zdravstvenim i drugim službama i drugo. Tabela popisa stanovništva iz 1981. g. najbolje ilustruje polnu i starosnu strukturu stanovništva u Magliću:

Maglić godina starosti	UKUPNO STANOVNIKA			Više muških	Više ženskih
	M	Ž	Svega		
0 — 4	109	87	196	22	—
5 — 9	79	80	165	—	1
10 — 14	71	70	141	1	—
15 — 19	118	97	215	21	—
20 — 24	127	115	242	12	—
25 — 29	149	134	283	15	—
30 — 34	122	80	202	42	—
35 — 39	52	53	105	—	1
40 — 44	104	106	210	—	2
45 — 49	114	115	229	—	1
50 — 54	106	126	232	—	20
55 — 59	55	85	140	—	30
60 — 64	34	28	62	6	—
65 — 69	25	34	59	—	9
70 — 74	20	29	49	—	9
75 i više	17	24	41	—	7

Iz talebe proistiće da je broj muškaraca veći od broja žena. Veći maskulinitet u Magliću, koji je 1971. bio 102:100 a 1986. oko 101:100, je posledica rađanja većeg broja muške dece, što se vrlo jasno iskazuje u starosnoj strukturi stanovništva. Samo u kategoriji od 0 — 34, naprimjer, bilo je 106 muškaraca više no žena. Interesantno je da žene imaju brojčanu prevagu u najvišim životnim kategorijama (65—69, 70—74 i 75 i više god.), jer poznata je činjenica da su žene dugovečnije, pa ovaj fenomen nije mimošao ni Maglić. U apsolutnom iznosu, broj muškaraca je bio prema stanju u godini 1986 za 14 veći od broja žena. Tako se Maglić što se tiče odnosa polova razlikuje od ostalih naselja u opštini, gde je brojna nadmoćnost žena očita.

Iz tabele se takođe vidi, da je najviše zastupljena kategorija mladih od 20 — 29 godina starosti — ukupno 525 lica ili 20,42% celokupnog stanovništva, što je u svakom pogledu vrlo povoljna okolnost.

Prirodni priraštaj stanovništva — Za razliku od ostalih naselja u opštini, gde je došlo do stagnacije pa i deficita u populaciji,

Maglić ima jedini pozitivno stanje u pogledu prirodnog priraštaja stanovništva. Tako je 1986. godine rođeno 47 dece, odnosno natalitet je iznosio 18,3%, a umrlo je 14 lica, što znači da je populacija te godine dostigla zamašnu brojku od 12,8%. To je znatno više ne samo u odnosu na ostala naselja u opštini, nego i na celu Vojvodinu, gde populacija već duže vreme stagnira ili neznatno raste. Šta više, ovačko srazmerno visok priraštaj u Magliću pozitivno se odražava na celu opštinu, jer blagodareći njemu stanje u pogledu prirodne reprodukcije stanovništva nije još više zabrinjavajuće i alarmantnije.

Inače karakteristična crta ovog demografskog elementa je, da se kod novoprdošlog stanovništva posle rata povećavao i natalitet i mortalitet. Srazmerno veći natalitet bio je posledica veće zaostalosti, patrijarhalnosti i fertilnosti stanovništva, koje je u velikoj meri došlo iz južnih, mahom planinskih krajeva. Povećana pač smrtnost u prvih par godina po dolasku u Maglić je bila posledica promenjenih uslova u pogledu klime, vode, ishrane i načina života, što je uticalo na povećanje bolesti krvotoka, tuberkuloze i stomaka. Kasnije poboljšanje ekonomskih, socijalnih, prosvetnih i zdravstvenih prilika doprinelo je i smanjivanju smrtnosti, koja je svedena na normalnu meru.

No i u Magliću se zapaža, da su dečja godišta u starosnim kategorijama stanovništva sada već slabije zastupljena u odnosu na ranija stanja. To je znak opasnosti, jer opadanje u dečjim godištim u isti mah znači i opadanje i stagnaciju u populaciji. Uzroci ovom smanjivanju rađanja moraju se tražiti u društvenim, ekonomskim a socijalnim prilikama, u shvatanjima o braku i životu u porodici, u uticajima modernizmu u porodici i u novim nazorima o ulozi žene u porodici. Tim uticajima podleglo je i stanovništvo Maglića, koje se iz patrijarhalne sredine našlo u sasvim drugoj a prilično emancipovanoj sredini posle doseljavanja.

Etnički sastav. — Etnička struktura stanovništva je prema popisu iz 1981. godine izgledala ovako:

Naselje	Nacionalnost	Broj	Procenat
Maglić	Srbi	2087	81,25 %
"	Slovaci	77	2,95 %
"	Hrvati	33	1,28 %
"	Crnogorci	33	1,28 %
"	Mađari	21	0,81 %
"	Makedonci	18	0,70 %
"	Grci	11	0,42 %
"	Romi	11	0,42 %
"	Bugari	6	0,22 %
"	Albanci	5	0,19 %
"	Muslimani	4	0,16 %
"	Ukrajinci	3	0,11 %
"	Nemci	3	0,11 %
"	Rusi	2	0,07 %
"	Česi	1	0,03 %
"	nac. neopredelj.	256	9,96 %

Dakle etnički sastav stanovništva je vrlo šarolik, žive tu pri-padnici 15 naroda i narodnosti. No Srbi su daleko najbrojnija etnička grupacija u Magliću za razliku od ostalih triju naselja u opštini Bački Petrovac, koja su skoro isključivo slovačka. Karakteristična crta u etničkom prikazu stanovništva je činjenica, da je porastao broj lica koja su se najpre izjasnila kao nacionalna neopredeljena a zatim kao Jugosloveni (oko 256 duša). To je najčešće u mešovitom brakovi-ma koji se sve više zaključuju. Povećano je i učešće Slovaka u brojnom stanju i strukturi stanovništva Maglića, ponajviše zahvaljujući udaji Slovakinja za Magličane. Od prvobitnih Nemaca i privremeno naseljenih stanovnika grčkog porekla preostalo je svega 14 građana — 3 Nemca i 11 Grka. Shodno nacionalnoj strukturi je i stanje u jezicima kojima se služe domaćinstva.

Pismenost i školska spreme. — Mada stanovništvo opštine Bački Petrovac spada među najpišmenije na teritoriji Vojvodine, u Magliću stanje u ovom pogledu bilo je doskora nezadovoljavajuće. Naime u njemu, dok su to bili Nemci, procenat nepišmenih je za ono vreme bio vrlo mali. Ali dolaskom doseljenika posle drugog svetskog rata njihov broj se osetno povećao, po ranijim popisima najpre je bio 23,7% a 1971. je spao na 14,64%. Sada je prema pro-ceni oko 5—6%, dakle u izrazitom je padu. Veliki procenat nepišme-nih je svakako posledica ratova, zatim veoma teških životnih prilika u starom zavičaju i najzad kao posledica patrijalnosti, jer među nepišmenima je znatno veći broj ženskih lica. Ta očigledna razlika između slovačkih sela i ovog doseljeničkog naselja je uzrokovana činjenicom, da su se Slovaci i drugi žitelji mogli nesmetano i pod mnogo povoljnijim uslovima svestranije razvijati nego što su to mogli stanovnici doseljenici iz pasivnih i ratom unesrećenih planinskih predela. No pod uticajem sadašnjih mnogo povoljnijih uslova za život i razvitak, situacija se i u ovom pogledu radikalno popravlja i Maglić će uskoro biti naselje sa vrlo visokim procentom pišmenosti svoga stanovništva.

Što se pak tiče školske spreme, po poslednjem popisu stanovništva Maglić je u celoj opštini Bački Petrovac imao najviše lica starih 15 i više i godina bez ikakve školske spreme — čak 368 (od je bilo 296 žena), dok je sa nezavršenim 1 — 3 razredom osnovnog obrazovanja bilo 59 lica od čega 42 ženskih lica) a sa nezavršenim 4 — 7 razreda osnovnog obrazovanja 232 lica (od čega opet najviše žena, čak 149). To je posledica činjenice, da su stanovnici Maglića tokom rata živeli u vrlo teškim prilikama u kojima se nije mogla organizovati redovna nastava, da su došli iz krajeva gde je i u mirnodopskim prilikama školovanje bilo otežano i da su svojevremeno bili opterećeni zastarem i duboko uvreženim shvatanjima o ulozi žene u porodici i društvu, što se posebno negativno odrazilo na ško-lovanje ženskih lica.

Međutim u sadašnjim uslovima stanje se i u ovom pogledu korenito menja i popravlja. Otvaranje odeljenja sa srpskohrvatskim jezikom u Obrazovnom centru u Bačkom Petrovcu, izgradnja sao-

braćajnica, naročito prema Novom Sadu, zatim nova shvatanja i nazomi kao i druge povoljne okolnosti uticali su na rapidan porast lica i intelektualaca ne samo sa osnovnim i srednjim, već i višim i visokoškolskim obrazovanjem. Prema popisu iz 1981. godine lica sa srednjoškolskim obrazovanjem je bilo čak 578, a sa višim 36 a visokim obrazovanjem 33 lica, što je već impozantan broj i pokazatelj izrazite promene u strukturi stručne spreme stanovništva.

Aktivnosti i delatnosti stanovništva. — U Bačkopetrovačkoj opštini Maglić je prema popisu stanovništva iz 1971. godine imao najmanje aktivnih lica, svega 33, 24%. Evo tablice iz te godine: ukupno aktivnih lica 740, ukupno izdržavanih 1342, lica sa sličnim prihodima 144, u industriji i rudarstvu bilo je zaposleno 63 radnika, u poljoprivredi i ribarstvu 356, građevinarstvu 56, saobraćaju 65, trgovini i ugostiteljstvu 35, zanatima 55, stambeno-komunalnoj delatnosti 32, društvenim i državnim službama 9, van delatnosti 37 i napokon lica na privremenom radu u inostranstvu bilo je 27.

Dakle Maglić je tada u odnosu na aktivna lica (33,24%) imao skoro dve trećine stanovnika koji spadaju u grupu izdržavanih lica. Od aktivnog stanovništva relativno mali procenat bio je zaposlen u poljoprivredi, svega 48,11%. Veliki procenat aktivnih lica bio je međutim zaposlen u industriji 8,51%, u saobraćaju 8,78%, u građevinarstvu, 7,57%, zatim u zanatima 7,43%, u trgovini sa ugostiteljstvom 4,73%, prosvetno-kulturnim i socijalnim delatnostima 4,32% itd. Pada u oči i naročito veliki broj lica van delatnosti (oko 5%). U odnosu na navedeno stanje (1971) sada se broj zaposlenih povećao na 870 lica, od čega u samome mestu 424 (najviše u OOUR-u »Maglić« — 330) a van naselja 446 (pre svega u Novom Sadu, zatim u Bačkom Petrovcu, Kulpinu i drugde). Takođe je porastao, za razliku od nekih drugih naselja, i broj lica zaposlenih u poljoprivredi, jer je individualni zemljišni posed povećan u odnosu na ranija stanja prvenstveno kupovinom a zatim i ženidbenim prilikama nasleđe posle udaje itd.). Takođe se povećao i broj lica sa ličnim primanjima, koji je sa 144 u 1971. porastao na 326 u 1986. godini. To je svakako posledica odlaska većeg broja ostarelih lica u penziju. Međutim i izdržavana lica se povremeno zapošljavaju u mestu kao poljoprivredni i drugi sezonski radnici (takvih lica biva i do 200).

Što se tiče strukture domaćinstva prema izvorima prihoda, Maglić je u odnosu na ostala tri naselja u opštini u posebnom položaju. Njegovo stanovništvo je naseljeno u selo kada je već čitava zemlja inokorporirana u veliko imanje socijalističkog sektora. Neki žitelji su ostali da rade u poljoprivredi, ali se znatno više njih opredelilo za druge delatnosti. Otuda poljoprivreda daje samo nešto preko jedne trećine, a nepoljoprivredne delatnosti skoro polovini domaćinstva uslove za život. Opšta tendencija je, i pored toga što je broj poljoprivrednog stanovništva u poslednje vreme malo porastao iz već navedenih razloga, opadanje domaćinstva izdržavanih od poljoprivrede. To je posledica izrazite promene naše posleratne privrede i snažne urbanizacije sela i grada. Maglić je u opštini najviše ušao u

red gradskih naselja, jer se u desetogodišnjem periodu između dva popisa (1961, 1971) broj poljoprivrednih domaćinstava smanjio za 14, 41% a broj nepoljoprivrednih porastao za 16,47%. Takođe znatan je broj i mešovitih domaćinstava koja žive i od poljoprivrednih i od nepoljoprivrednih, dakle i seoskih i gradskih delatnosti. Godine 1971. takvih domaćinstava bilo je 111 ili 18,88%, ali i njihov broj postepeno raste.

Struktura domaćinstava prema broju članova. — Značajnija pomeranja i cepanja domaćinstava na manja porodična jezgra, započeta već u prvoj dekadi dvadesetog veka, nastavljena su i posle drugog svetskog rata. Posledice tog sve masovnijeg i bržeg pretvaranja velikih domaćinstava u mala jeste prvo povećanje broja domaćinstava (1961. — 549, 1971. — 588) i drugo, smanjivanje broja članova u domaćinstvima (1953. — 4,03 člana, 1961. — 3,97, 1971. — 3,79 i sada oko 3,5 člana). Ipak Maglić ima u ovom pogledu u celoj opštini najpovoljniju strukturu, jer je tu daleko najviše domaćinstava sa 4 (oko 23,03%) i više od 4 člana (26,02%).

Što se u Magliću javljaju porodice sa većim brojem članova objašnjava se činjenicom, da su se prilikom doseljavanja useljavali mahom stanovnici sa većim brojem članova u porodici, zatim da još uvek u doseljenim porodicama vlada dosta jaka patrijarhalna svest.

Međutim činjenica je i da je u novije vreme sve više mlađih žena, koje već imaju drukčija shvatana o porodici, odlučuje da rada manje dece. Tako raste broj mlađih porodica sa jednim ili dvoje dece, a, vrlo retko sa troje dece.

Migracije. — Za razliku od ostalih triju naselja u opštini, u kojima skoro tri četvrtine žitelja pripada kategoriji starosedelačkog stanovništva, Maglić je po popisu iz 1971. godine imao svega 541 ili 24,30% starosedelačkog stanovništva od ukupnog broja stanovnika. Međutim i to stanovništvo, u stvari, nije starosedelačko, već su to lica koja su bila rođena u periodu posle naseljavanja. Naravno da se broj ovakvih lica, rođenih u Magliću kao domicilnom zavičaju, u toku poslednje dekade umnogo stručio. Na osnovu svega Maglić se sasvim slobodno može smatrati za čisto useljeničko naselje. Najviše stanovnika doseljenika bilo je iz drugih republika (do godine 1971 useljenika ove kategorije bilo je oko 786), a znatno manje iz drugih opština ili iz iste opštine. Ove posleratne migracije bile su planske, organizovane i realizovane na potsticaj državnih vlasti. U novije vreme (1986.) bilo je i obrnutih slučajeva, to jest broj odseljenih lica (50) premašio je broj doseljenih lica (20), odnosno emigracija je bila intenzivnija od imigracije, što se negativno odrazило na opštu populaciju stanovništva (porodične priliike, ženidbe, udaje, zaposlenje u drugim opštinama, odlazak u inostranstvo i dr.). Po doseljenju u Maglić poteškoće novim žiteljima tvarale su fizičko-geografske osobine ovoga kraja (reljef, klima, voda i dr.), zatim čežnja ili nostalgija za rodnim zavičajem. Ipak gro naseljenika je ostao u Magliću, koji je pružao veće perspektive i uslove za život no stari kraj.

Izuvez ovih migracija koje imaju trajniji karakter, postoje i sezonske i dnevne migracije. Sem učenika i studenata koji svakodnevno putuju u škole van mesta, u Bački Petrovac i Novi Sad, oko 446 lica zaposleno je van mesta u Novom Sadu, Bačkom Petrovcu i Kulpinu, i drugim mestima. Pored toga u ovom vremenskom razdoblju povećao se i broj privremeno zaposlenih radnika u inostranstvu, kojih je 1986. god. bilo oko 80.

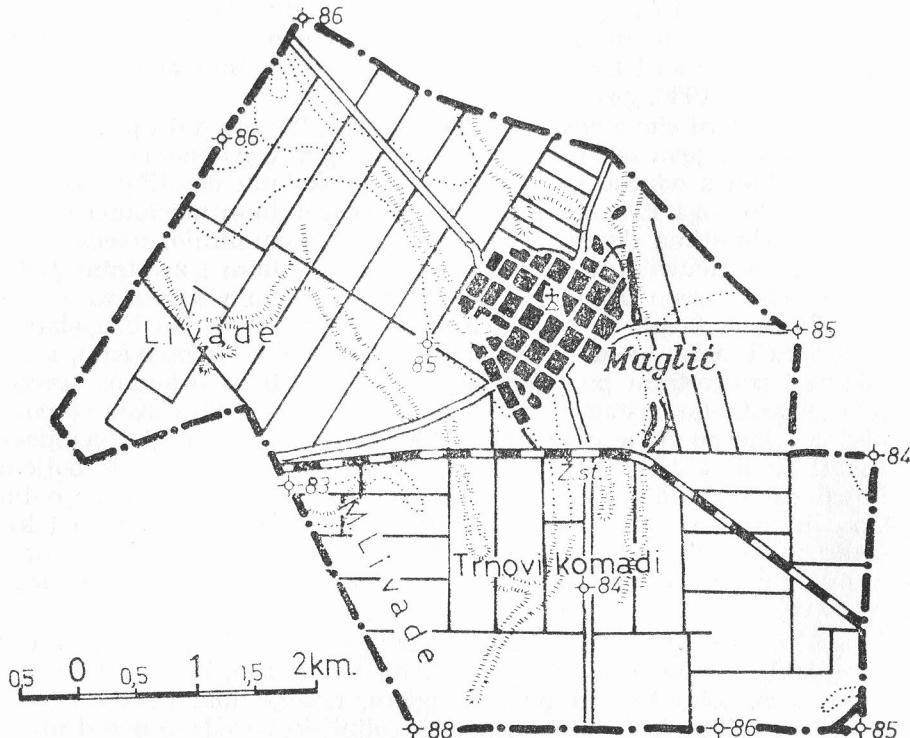
Standard stanovništva. — Dosedjenici, koji su došli pretežno iz planinskih krajeva sa nižim standardom u prvim godinama i dekada ma živeli su u odnosu na stanovništvo u okolnim naseljima, gde se materijalno bogatstvo zahvaljujući stičenim radnim navikama i drugim pogodnostima decenijama neprekidno akumuliralo, uvećavalo i neokrnjeno sačuvalo, u osetno lošijim materijalnim i životnim prilikama, trpeći često oskudicu i nedostatak osnovnih sredstava za život. To se očitavalo u opštem niskom nivou života. No blagodareći naporima i staranju narodnih vlasti, poboljšanim ekonomskim, socijalnim i prosvetnim prilikama i drugim pogodnim uslovima nastupilo je razdoblje opšteg porasta i uspona kulture i standarda stanovništva, odnosno stvoreni su preduslovi za jedan dostačniji i perspektivniji život. Poboljšani uslovi života našli su svoj izraz u boljem i modernijem stanovanju, u lepšim kućama opremljenim svime onim što zahteva savremeniji način života: u svim kućama zavedeno i instalirano je električno osvetljenje i vodovod, brojni su i razni kućni aparati i instalacije, veliki broj lica poseduje razna motorna prevozna sredstva.

Tip naselja. — Maglić je naselje ravničarskog vojvodanskog tipa, dakle izgrađeno po unapred sačinjenom planu. Ulice, široke oko 25 metara, seku se pod pravim uglom, naselje ima pravilan geometrijski oblik a kuće su ušorene, pravolinijski poređane pored ulica. Karta br. 3. Maglić. U središtu sela prvi žitelji Nemci su još u prvoj polovini 19. veka podigli velelepnu crkvu, pravi spomenik neimarskoj vesičini tadašnjih graditelja. No ta crkva je sada oronula, ruinirana i zapuštena, te стоји kao nemi svedok ili nemarnosti ili ateizma ili antagonizma, odbojnosti žitelja Maglića. Sada se nameće potreba renoviranja ove lepe zgrade koja dominira pejzažom naselja. No u ovom trenutku, s obzirom da bi to iziskivalo vrlo velike izdatke, u tu svrhu nema dovoljno novčanih sredstava. Većina ulica je asfaltirano a sve imaju električno osvetljenje.

U selu se poklanja velika pažnja zelenilu. Sve ulice su pod alejama odnosno drvoredima platana, borova, breza, vrba i drugog drveća i zelenila i prošarane zasejanom travom i zasađenim ukrašnjim biljem. Ovo zelenilo je smenilo nekadašnje drvorede duđova, ranije najrasprostranjenijeg drveća u Vojvodini. U centru sela su ružičnjaci koji ulepšavaju naselje, inače više puta pohvaljeno i nagrađeno za ozelenjavanje i brigu o čovekovoj sredini.

Tipovi kuća. — Nemački kolonisti su nakon svoga doseljenja gradili kuće od naboja (gline) a prikrivali je trskom, dakle od materijala kojeg je ovde bilo u izobilju. Kolonistička kuća se sasto-

jala od četiri prostorije: jedne sobe, jedne kuhinje sa otvorenim ogništem, jedne ostave i jedne štale. Kao gradevinski materijal se još upotrebljavalo i drvo, koje je onda posvuda raslo (gajevi, lugovi).

Karta br. 3. Maglić

Pod je bio zemljjan a na sobi je sa ulične strane bio popravilu jedan mali i jednostavan prozor. Kasnije, sa porastom opštег blagostanja, počele su se graditi čvršće, svetlijie i prostranije kuće sa 2, 3 i više soba i brojnijim sporednim zgradama, namenjenim poljoprivredi. Iza štale za krupniju stoku obično su bile šupe za smeštaj povrednih alatki, pa obori za svinje, onda je sledilo gumno (dvoriste) i najzad bašta. Trsku kao pokrov kuće zamenilo je drvo dašćice i napokon crep. Imućnije kuće, koncentrisane najviše u središtu sela, imale su naravno veći broj i stambenih prostorija i sporednih zgrada, a često su paralelno sa glavnom kućom, okrenutom frontom (pročeljem) prema ulici pod pravim uglom, zidali s druge strane ulazne kapije manju kuću, namenjenu uslugama i drugoj čeljadi ili u druge svrhe. Ovakve kuće, srazmerno za ono vreme čvrsto gradeće, čine i danas gro stambenih zgrada u Magliću, ali su u velikoj meri pregradivane i dogradivane i uopšte adaptirane sa savremeniji, moderniji način života. No sem njih sve je veći broj novoizgra-

đenih modernih stambenih zgrada sa savremenim izgledom i uređajima. Njihov broj se konstantno povećava na račun već zastarelih tipova nekada tipičnih vojvodanskih kuća. Ukupni broj kuća u individualnom sektoru se kreće oko 685 a broj društvenih stambenih, javnih i drugih zgrada iznosi 15.

Etnopsihičke osobine stanovništva. — Dosedjenici su došli iz raznih krajeva naše zemlje i sa različitim navikama, shvatanjima, nazorima, običajima i drugim karakteristikama i osobenostima kako međusobno, tako i u odnosu na starosedelačko stanovništvo. No dok su se dosedjenici kao fragmenti istorodnog naroda ili zajednice naših naroda vremenom pod uticajem istovetnih prirodno-geografskih i društveno-političkih i drugih činilaca stopili u jedan jednistveni narodni amalgam, dotle su različitosti i protivurečnosti između njih i starijeg starosedelačkog stanovništva izazivale u prvo vreme nepoverenje, rezervisanost pa i antagonizam. Pre svega novi žitelji, kod kojih se oslobodila ona latentna gorštačka energija, su mnogo pokretljiviji, dinamičniji, vatalniji, politički i društveno aktivniji i sa više smisla za udruživanje i stvaranje socijalističkih asocijacija u poređenju sa srazmerno učimalijim, inertnijim i u svojim navikama ustaljenijim starosedelačkim stanovništvom. Međutim zajednički život u istim prirodnim i društveno-političkim uslovima premostio je prvobitno nepoverenje i jaz među njima. Naročito je politika bratstva i jedinstva probudila uzajamno osećanje pripadnosti našoj zajednici i upućenosti jednih na druge. Dokaz toga su i česte zajedničke priredbe, posete i manifestacije, a naročito sve veći broj mešovitih brakova. To još više učvršćuje ne samo trajno uspostavljene veze, pre svega svest o zajedničkoj jugoslovenskoj pripadnosti, već i biološki omogućuje stvaranje jedne genetski jačeg i sposobnijeg soja.

Inače Magličani su se postepeno oslobođali i napokon oslobođili patrijarhalnosti, starih navika i shvatanja i usvojili relativno brzo moderne nazore o načinu života. Proces aklimatizacije i adaptacije tekoao je srazmerno brzo i pored osetnih razlika u fizičko-geografskim prilikama između stare matične i nove sredine. Ipak bilo je i u ovom pogledu povremenih kriza, naročito zdravstvenih, izazvanih naglim promenama sredine i načina života. Bilo je češćih slučajeva tbc, bolesti srca, krvotoka, gastritisa i drugih stomačnih oboljenja. Promena geografske sredine uslovila je i nova zanimanja, drugačiji radni ritam, a u vezi sa tim i novi način ishrane, koji je, naročito u početku, loše delovao na zdravlje dosedjenika. U starom zavičaju oni su se uglavnom hranili mlečnim proizvodima i ovčijim mesom. Ovi prehrambeni artikli su ovde zamjenjeni raznovrsnjom, kaloričnjom ali i težom hranom (svinjskim mesom, kobasicama, šunkom itd.). To se očitovalo i u povećanoj gojaznosti ranije inače vitkih stanovnika. Dosedjenicima je naročito teško palo i pijenje nezdrave i neukusne bunarske vode, koja je, na sreću, kasnije zamjenjena zdravijom i pitkom areteskom vodom iz dublje izdani.

Interesantno je i to, da su se žene, i pored još više uvrežene i usađene patrijarhalnosti u poređenju sa muškarcima, srazmerno

brzo snašle i prihvatile i novu ishranu, ali malo teže i novi način života. Karakteristična crta novih stanovnika Maglića je i areligioznost, ateizam, odnosno otsustvo vršenja ma kakvih obreda iz konfesionalnih pobuda. Dokaz tome je da u selu nema sveštenika, pa i postojeća crkva nije obnovljena, adaptirana i osposobljena za vršenje crkvenih obreda. Uopšte može se slobodno reći, da crkva ne vrši ama baš nikakav uticaj na mladež i ostalo stnovništvo, čime se Maglić fundamentalno razlikuje od ostalih naselja u opštini, pa i šire. To progresivno shvatanje života i smrti svoj koren vuče verovatno još i NOR-a, a kasnije je bilo progubljivano i učvršćivano socijalističkim vaspitanjem, obrazovanjem i moralom.

Mesna zajednica

Mesna zajednica Maglić osnovana je početkom 1964. godine. Prva sednica Saveta Mesne zajednice, održana je 04. fabruara 1964. godine, na kojoj je izvršeno konstituisanje, izabran Izvršni odbor i četiri komisije kao pomoći samoupravni organi Mesne zajednice.

Da bi se kasnije bolje i realnije mogao sagledati i oceniti razvoj Mesne zajednice, potrebno je u najkraćim crtama bar približno predstaviti, kako je Maglić izgledao u vreme osnivanja Mesne zajednice i šta je tome predhodilo.

Posle iseljavanja Grka u Magliću je formirana Državna ekonomija Petog odeljenja Udbe za Srbiju. Glavna radna snaga za obradu zemlje i uzgoj stoke u to vreme bila je kažnjenička radna snaga (seljaci iz okoline zbog obaveznog otkupa) za koju je u Magliću postojao i logor.

U drugoj polovini 1949. godine, a naročito pred kraj te godine, počinje masovno doseljavanje stanovništva u Maglić iz svih krajeva naše zemlje, koje se useljava u napuštene i prazne kuće i zapošljava na državnoj ekonomiji. Krajem 1949 i početkom 1950. godine, i tokom te godine masovno se doseljava stanovništvo iz Grdeličke klisure, što ujedno označava i kraj doseljavanja jer su tim doseljavanjem skoro sve kuće u Magliću bile naseljene.

Kao i u svim drugim seobama tako i ovde posle izvesnog vremena dolazi do raznih kolebanja i promena, pošto se jedni vraćaju i odlaze, a drugi dolaze. Da bi se kakva talkva stabilizacija ostvarila tek negde 1953. i 1954. godine, počinje i prodaja kuća naseljenim radnicima i stanovnicima Maglića. Peto odeljenje Udbe za Srbiju 1954. godine predaje svoju ekonomiju Sreskom narodnom odboru u Bačkoj Palanci, i tada se osniva Radna organizacija P. D. »Maglić«. Osnivanje ove radne organizacije imalo je velikog uticaja na kasniji tok događaja, jer se radna snaga počela ustaljivati, a doseđenici u Maglić sve više osećati Maglićanima.

U periodu od 1954. godine pa sve do 1964. godine u Magliću je pored društveno-političkih organizacija delovao još jedino Mesni narodni odbor, kao isturena ruka Opštinskog narodnog odbora, pa u takvim uslovima u ono vreme nije ni bilo nekih objektivnih izgleda da se u Magliću otpočne sa radikalnim promenama postojećeg stanja, u pravcu napretka i razvoja Maglića, osim što su stalno i na svim mestima samo uočavani i isticani problemi koji nisu bili mali.

Osnivanjem Mesne zajednice, kao nove ustavne tvorevine stvoreni su preduslovi za promenu stanja, ali i problema za rešavanje bilo je na pretek. Svi burni događaji koji su se u prvim poratnim godinama dogodili u Magliću i sve promene koje su dalje trajale, dovele su Maglić u nezavidan položaj, tako da je on u to vreme, iako kao naselje urbanistički vrlo lepo rešen, izgledao jedno i sigurno bio jedno od najzaostalijih i najneuređnijih mesta u okolini.

Kuće su bile zapuštene, ulice prljave, neosvetljene i zakorovljene; leti pune prašine a zimi blata; voda se pila i iz otvorenih seoskih bunara, elektromreža dotrajala, a snabdevanje sa elektroenergijom loše; od betonskih staza postojalo je samo nekoliko kraćih traka u nazužem centru Maglića, jedino zelenilo predstavljali su dudovi koji su donosili više štete nego koristi, a glavna mesta za okupljanje građana bile su seoske kafane u koje je i omladina masovno dolazila, jer drugih društvenih prostorija za okupljanje nije bilo.

Imajući u vidu celokupnu situaciju i sve nagomilane probleme, iako bez ikakvog iskustva i materijalnih sredstava, Mesna zajednica, na predloge i po programima rada Saveta Mesne zajednice ce, kreće odlučnim koracima u pravcu promena postojećeg stanja.

Pošto je Mesna zajednica 1964. godine krenula bez i jednog dinara sopstvenih sredstava, u toj godini nije ni moglo biti nekih značajnijih rezultata u radu. Zato je 1964. godina i protekla kao godina priprema za predstojeće radeve. U ovoj godini osnovan je servis od stolarske, električarske, mowerske i krojačke radiomici, koji je pored usluga građanima imao za cilj i pribavljanje određenih materijalnih sredstava za Mesnu zajednicu. Na osnovu novih zakonskih propisa ovaj servis je kasnije odvojen od Mesne zajednice i prerasao u uslužnu zanatsku radnju.

U 1964. godini izrađen je plan i program rada Mesne zajednice za 1965. i 1966. godinu, likvidirani su svi staridrvoredi i izvršene pripreme za stvaranje novih drvoreda i zelenih površina, prikupljana su materijalna sredstva, da bi se na realizaciju donesenog plana moglo preći i izvršene su pripreme za zavodenje prvog mesnog samodoprinosa za 1965. godinu. Planom komunalnih radova bilo je predviđeno rešavanje najbitnijih i najznačajnijih komunalnih problema građana.

Kao prvi zadatak postavljeno je pitanje obezbeđenja zdrave pijače vode, jer je upotreba postojeće predstavljala veliku opasnost po zdravlje stanovništva, a naročito dece. Zatim izgradnja pešačkih

betonskih staza, ozelenjavanje Maglića stvaranjem novih drvoreda i zelenih površina, priprema za rekonstrukciju elektromreže i formiranje novog groblja.

Rešavajući pitanje snabdevanja građana zdravom vodom za piće, pošlo se od postojećeg stanja kao prvog privremenog rešenja, koristeći postojeći bunar i jednu javnu česmu u samom centru Maglića. Međutim, bilo je sve očiglednije da usled malog kapaciteta ovog bunara i sve većih potreba građana za vodom treba tražiti bolja rešenja. Pored toga, ova voda je bila mnogo udaljena za veliki deo stanovništva, a potrošnja je rasla takvom brzinom da su se počeli stvarati veliki redovi da bi se došlo do vode, što je građanima teško padalo naročito zimi. Za to je ovo prvo privremeno rešenje vremenski vrlo kratko trajalo.

Drugo, isto tako privremeno ali dosta bolje rešenje, našlo se bušenjem jednog novog bunara većeg kapaciteta kod zdravstvene stanice, izgradnjom privremene vodovodne mreže od pocinkovanih cevi u dužini od oko 2.750 metara, te postavljanjem 12 uličnih javnih česmi.

Javne česme su geografski bile tako raspoređene, da su svi građani u pogledu udaljenosti vode bili u podjednakom položaju. Najveći deo radova oko ovog privremenog vodovoda obavili su sami građani. Izvedena je dobrovoljna radna akcija na koju je izašlo preko 550 građana, učenici i nastavnici Osmogodišnje škole i omiljena organizacija. Za samo četiri dana iskopano je oko 2.750 metara kanala (oko 950 m³ zemlje), a posle montaže mreže građani su iste kanale dobrovoljno i zatrptali. Radnici mašinske radionice dobrovoljno su izvršili montažu celokupne mreže, a od dana kada je prvi ašov udaren u zemlju pa do puštanja u rad svih 12 javnih česmi, prošlo je manje od mesec dana. I česme su izradene u našoj mašinskoj radionici, a ovaj privredni vodovod pušten je u rad oktobra 1965. godine, i funkcioniše sve do izgradnje i puštanja u rad savremenog vodovoda septembra meseca 1971. godine.

Prema planu komunalnih radova za 1965. i 1966. godinu, najznačajniji rezultati postignuti su na izgradnji pešačkih betonskih staza. U 1965. godini izgrađeno je 4.555 m² a u 1966. godini 3.155 m², ili ukupno 7.710 m².

Na ozelenjavanju Maglića u 1965. i 1966. godini postignuti su, iako početni, ali vrlo značajni rezultati. Zasađeno je 348 lipa, 350 javora i 50 platana ili ukupno 748 stabala u glavni mulicama: Maršala Tita i Ive Lole Ribara. Zasađena je zelena živa ograda u ulici Ive Lola Ribara, stvorene su nove zelene površine u ulicama: Maršala Tita i Ive Lole Ribara, a u centru Maglića novi park. Novostvorene zelene površine od oko 16.000 m², dale su već tada Magliću izvanredno lep izgled.

Za potrebe dečijeg zabavišta rekonstruisana je jedna stara zgrada nabavljena potrebna oprema i zabavište je otvoreno 1965. godine, gde je radilo sve do 1986. godine kada je otvoreno novo.

Kod rešavanja snabdevanja građana elektroenergijom i javnom rasvetom u ovom periodu je izgrađen projekt rekonstrukcije elektromreže, koji je uskoro u celosti bio i realizovan.

Formirano je, ograđeno i ozelenjeno novo groblje, koje je otvoreno 1965. godine.

Kao što se vidi Mesna zajednica je iako u uslovima nove privredne i društvene reforme kada je finansiranje bilo otežano, iako bez iskustva i sa malo materijalnih sredstava, za vrlo kratko vreme postigla vidne rezultate, zahvaljujući u prvom redu svim njenim građanima koji su složno i jedinstveno učestvovali u svim akcijama.

Pole izvršenja ovog prvog dvogodišnjeg plana komunalnih radova u Magliću, što je bilo zaista kratko vreme, Maglić je iz osnova izmenio svoj lik i postao jedno od najlepših mesta u Vojvodini, o čemu svedoči i činjenica da je u akciji: »Tražimo najurednije mesto u Vojvodini«, osvojio drugo mesto.

Posle ostvarenih i analiziranih rezultata rada u periodu od osnivanja Mesne zajednice, pa do 1967. godine, Savet Mesne zajednice stekao je značajno iskustvo u radu, a građani stekli veliko poverenje u rad i afirmaciju Mesne zajednice, čime je otvoren siguran put u procesu samoupravljanja i odlučivanja o najvitalnijim interesima građana.

Prvi početni rezultati ohrabrili su i Savet Mesne zajednice i sve građane do te mere da više nije bilo prepreka u ostvarenju novih, daleko krupnijih i složenijih poduhvata.

Za to se pred građane izašlo sa novim planom i programom rada za period od 1967. do 1970. godine, kao i predlogom za uvođenje novog mesnog samodoprinosu. Kod zavođenja samodoprinosu išlo se po stopi od 3% na lične dohotke radnika i 1,5% na penzije, umesto 1,5% što je do tada važilo za sve, i umesto na jednu godinu na tri godine dana. Pošto su građani sve ovo prihvatili, utvrđen je i usvojen plan izgradnje koji predviđa:

- Izgradnju Doma kulture u etapama,
- rekonstrukciju elektromreže i postavljanje javne rasvete,
- bušenje novog bunara i izgradnju crpne stanice,
- ozeljenjavanje Maglića po fazama,
- izgradnja i otvaranje nove pijace.

O potrebi izgradnje Doma kulture u Magliću se dugo raspravljalo, ali ovako krupnog poduhvata do tada нико se nije prihvatao. Prihvatile se Mesna zajednica, izgrađen je projekat, prikupljena su početna sredstva i izgradnja Doma kulture otpočela je 1967. godine. Započela je velika bitka, jer je to bila prva krupna investicija za koju je trebalo dosta vremena, napora i mnogo sredstava.

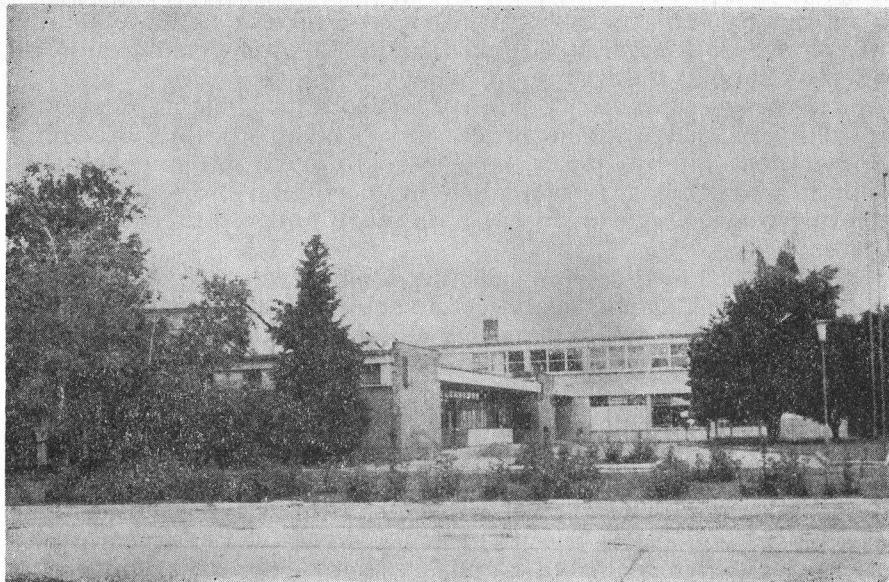
Dom kulture građen je u dve etape. Pored sredstava Mesne zajednice izgradnja je finansirana još sa sredstvima Skupštine op-

štine Bački Petrovac, Opštinske zajednice za kulturu Bački Petrovac i »Podunavlja« TRO iz Bačke Palanke.

Projekat za izgradnju Doma kulture izradio je »Arhitekt« iz Novog Sada, a radove na izgradnji izvele su radne organizacije: »Zlatibor« iz Titovog Užica i »Vistavba« iz Bačkog Petrovca. Dom kulture je završen i otvoren decembra meseca 1970. godine, a raspolaze sa 1520 m² korisne površine.

Korisna površina Doma kulture sastoji se od: hola, velike koncertne sale sa 349 sedišta, male sale, prostorija za rad Kulturno-umetničkog društva »Đura Jakšić«, garderobe i svlačionica, svećane prostorije za sklapanje brakova, biblioteke i čitaonice, bilijsar-sale, četiri kancelarije za stručnu službu Mesne zajednice, Mesne kancelarije i rad društveno-političkih organizacija, većeg prodajnog prostora za trgovinu i drugih pomoćnih prostorija i sanitarnih uređaja. Dom raspolaže sopstvenom kotlarnicom i centralnim grejanjem; opremljen je i ostalom potrebnom opremom za nesmetan i uspešan rad; kinosala je opremljena savremenim kinoprojektorom »Iskra«.

Otvaranjem ove kulturne ustanove u Magliću steceni su svi uslovi za bogat i nesmetan razvoj kulture, kulturno-zabavni život omladine, za rad svih društveno-političkih organizacija u Magliću, za obavljanje svih društvenih i samoupravnih funkcija Mesne zajednice. To je pravo mesto i stecište za okupljanje Maglićana u svim prilikama. Dom kulture je veliko delo i ponos Maglićana, jer su u njega uložili deo sebe; to je bila njihova davna i velika želja, koja se uz ogromne napore i odricanja i ostvarila. Sl. br. 1. Dom kulture

Sl. br. 1. Dom kulture

Rekonstrukcija elektromreže i postavljanje javne rasvete, odvijala se u tri etape. U periodu od 1967. pa do 1970. godine, rekonstrukcija je izvršena prema prvoj etapi u ulicama: Maršala Tita, Ive Lole Ribara, Bratstva i jedinstva i prema železničkoj stanici. U ovim ulicama postavljena je i prva živina javna rasveta.

U drugoj etapi rekonstruisana je elektromreža u ulicama: Borre Prodanovića, Svetozara Markovića, Čirpanovoj, Marka Oreškovića i u delu ulice Bratstva i jedinstva. Izgradnjom trafostanica, predviđenih ovom rekonstrukcijom, postiglo se kvalitetno snabdevanje građana elektroenergijom.

U trećoj etapi predviđena je konačna rekonstrukcija elektromreže u svim delovima Maglića u kojima rekonstrukcija nije izvršena, što je realizovano u narednom periodu razvoja Mesne zajednice.

U pripremama za kompletno i trajnije rešenje snabdevanja građana vodom u ovom periodu od 1967. do 1970. godine, izbušen je još jedan bunar kapaciteta 800 l/min vode i izgrađena je nova crpna stanica, sa svim uredajima sa kojom je povezan postojeći pri-vremeni vodovod i Dom kulture, te izrađen projekat za novi vodovod koji će snabdevati vodom svako domaćinstvo u Magliću.

Nastavljeno je sa planom ozeljenjavanja Maglića, kompletno je pretvorena u park i druga polovina ulice Maršala Tita i delovi ulice Ive Lole Ribara, tako da Maglić već tada raspolaže sa preko 30.000 m² zelenih površina i parkova.

Na pripremi terena za ozeljenjavanje i na ozeljenjavanju Maglića izvođene su dobrotvorne radne akcije većih razmera. U ovim akcijama učestvovali su ne samo brojni građani Maglića, nego i skoro svi radnici PD »Maglić« i to počev od direktora Radne organizacije, pa sve do kurira. Vladao je takmičarski duh i nadmetanje ko će lepše i bolje da uredi svoju ulicu.

Rešen je i problem pijace u Magliću koja je stalno bila predmet diskusija, jer se stalno negde selila i ničim nije bila opremljena. Izgrađena je nova pijaca, koja je dobro locirana, ograđena, izbetonirana i ozelenjena, te opremljena sa dovoljnim brojem betonskih stolova. Po svom izgledu pijaca spada među najlepše uređene seoske pijace.

Završivši ovaj četvorogodišnji period razvoja i izgradnje, Mesna zajednica u Magliću, imala je iza sebe ne samo ogromne rezultate koji su bili sve vidljiviji nego i stečeno bogato iskustvo u radu, visok stepen jedinstva i organizovanosti naroda, veliko raspoloženje i radni elan ljudi da se ide dalje.

Sve ovo postiglo se svestranim razvojem samoupravljanja. U predlaganju i odlučivanju, donošenju planova i programa rada, posred Saveta Mesne zajednice učestvovali su i svi građani. Informisanje je bilo kontinuirano, blagovremeno, istinito i potpuno, a sale uvek pune ljudi; sve je bilo u pokretu. Zahvaljujući ovakvom raspoloženju i visokom jedinstvu naroda, Mesna zajednica je i mogla da ide dalje u nove i veće poduhvate, koji će Magliću doneti konačan preporod.

Predložen je novi, ali sada prvi petogodišnji plan razvoja Mesne zajednice u periodu od 1971. do 1975. godine. Planom je bilo predviđeno:

- izgradnja kompletног vodovoda u Magliću,
- izgradnja asfaltnih puteva u svim glavnim ulicama,
- izgradnja pešačkih, betonskih staza,
- ozelenjavanje ulica, u prvom redu svih asfaltiranih,
- održavanje postojećih komunalnih objekata.

Za izvršavanje ovako obimnog petogodišnjeg plana izgradnje u Mesnoj zajednici, predloženo je i zavođenje novog mesnog samodoprinos-a po stopi od 3% na lične dohotke radnika, i po stopi od 1,5% na primanja penzionera, i u trajanju od pet godina, umesto tri godine pre toga. Predloženo je i učešće u ovoj izgradnji od strane PD »Maglić«. Održani su masovni zborovi građana i radnika na PD »Maglić«, na kojima su svi ovi predlozi prihvaćeni, a zatim i pojedinačnim izjašnjavanjem potvrđeni.

Količki je stepen jedinstva i organizovanosti naroda vladao tada u Magliću i u Mesnoj zajednici najbolje svedoči podatak da nam se za petogodišnji plan razvoja Mesne zajednice i novi mesni samodoprinos od ukupnog broja birača izjasnilo 98,86% birača.

Od usvajanja petogodišnjeg plana izgradnje u mesnoj zajednici, prošlo je samo nešto više od godinu i po dana, a plan izgradnje je u celosti bio izvršen, pa dobrom delom i premašen.

Izgrađeno je ukupno 26,2 km potpuno nove savremene vodovodne mreže, na koju je svako domaćinstvo u Magliću bilo priključeno, a privremena vodovodna mreža isključena i demontirana.

Kod izgradnje vodovoda, građani Maglića dali su svoj, do tada neviđen, doprinos u dobrovoljnem radu. Mesne zajednice platila je kopanje kanala za vodovod samo ispred društvenih zgrada i objekata, a sve druge kanale ispred svojih kuća građani su iskopali dobrovoljnim radom, u ukupnoj dužini od preko 20.000 metara, tom prilikom je iskopano preko 6.000 m³ zemlje i isti kanali dobrovoljno zatrpani. Ovo je bio ogroman, ne samo materijalni, nego i moralni doprinos Maglićana u rešavanju vitalnih pitanja, od zajedničkog interesa za stvaranje boljih i lepših uslova za život.

Izgrađeno je 4,2 kilometra asfaltnih puteva u glavnim ulicama Maglića, širine 5 metara ili ukupne površine od 21.400 m². Izgrađeno je 8.160 m² novih pešačkih, betonskih staza.

Izvršeno je ozelenjavanje svih asfaltiranih ulica i stvorene nove zelene površine od preko 50.000 m², sa većim poljima i velikim brojem ruža i drugog sadnog materijala u glavnim ulicama.

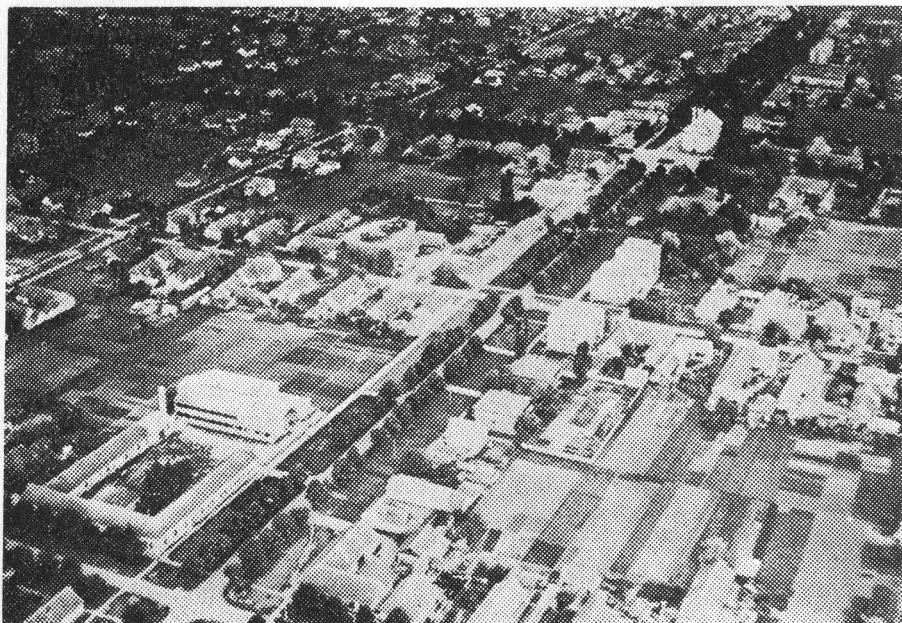
Završena je kompletна rekonstrukcija elektromreže, predviđena trećom etapom rekonstrukcije i postavljeno 90 komada novih živinskih armatura za javnu rasvetu, u svim asfaltiranim i ozelenjenim ulicama.

Uredno su održavani svi postojeći, novoizgrađeni komunalni objekti i objekti zajedničkog društvenog standarda.

Izvršenjem ovog prvog petogodišnjeg plana izgradnje u Mesnoj zajednici, Maglić je iz osnova izmenio svoj lik. Svakog domaćinstvo u Magliću je otvaranjem slavine, koja je montirana u sklopu izgradnje vodovoda, u svom domu imalo zdravu, pijaču vodu.

Preko 80% stanovnika Maglića već tada živelo je u ulicama sa asfaltnim trakama.

Sa ranije stvorenim zelenim površinama, Maglić je sada raspolagao sa preko 80.000 m² zelenih površina travnjaka i parkova, što je u to vreme po svakom stanovniku Maglića u proseku iznosilo preko 36 m².

Sl. br. 2 Panorama Maglića

Ni jedno domaćinstvo u Magliću, nije ostalo bez pešačke betonske staze.

Snabdevanje svih potrošača kvalitetnom elektroenergijom bilo je potpuno i kvalitetno, a kompleksi zelenila u Magliću, kupali su se u svetlosti neonske javne rasvete.

Ovako lepi rezultati u radu Maglićana nisu ostali nezapaženi.

U jugoslovenskom takmičenju za postignute rezultate, u znak posebnog priznanja za vanredan doprinos razvoju neposrednog samoupravljanja u Mesnim zajednicama i afirmaciji uloge mesnih zajednica u našem društveno-političkom sistemu, u prvoj godini petogodišnjeg plana akcija Mesnih zajednica 1971—1975 godina, Mesna zajednica Maglić nagrađena je 1972. godine Poveljom neposred-

nog samoupravljanja. Ovo visoko društveno priznanje, Mesnoj zajednici Maglić dodelila je Savezna konferencija SSRNJ u saradnji sa stalnom konferencijom gradova Jugoslavije.

Kako je ovaj petogodišnji plan razvoja mesne zajednice realizovan za manje od dve godine, ostatak vremena do 1975. godine protekao je uglavnom na održavanju novoizgrađenih i ranije izgrađenih komunalnih objekata.

U periodu od 1974 do 1979. godine na komunalnoj izgradnji u Mesnoj zajednici Maglić urađeno je:

Izbušen je jedan novi bunar za vodu, a jedan postojeći, koji je bio konzerviran, ispran je i aktiviran. Proširena je vodovodna mreža u novom naselju, produžetak ulice Bore Prodanovića i u ulici Slavka Rodića, i montirano 20 hidranata za ispiranje vodovodne mreže.

Izgrađena je niskonaponska elektromreža u produžetku ulice Bore Prodanovića i u ulici Slavka Rodića. Izgrađeno je 3.279 m^2 pešačkih, betnoskih staza.

U razvojnom putu Mesne zajednice Maglić, ovaj period od 1974. do 1979. godine, može se smatrati kao period u kojem se najmanje i najsporije napredovalo, to je bio period neke vrste zastoja i stagnacije u kojem je izgubljen kontinuitet izgradnje i napretka Maglića, jedan vakum i praznina koju je kasnije bilo teško nadoknadići. Kao posledica za ovakvo stanje može se uzeti novonastala situacija u Magliću u kojoj su bili poremećeni odnosi i izgubljeno je raspoloženje, elan i optimizam građana, jer rezultati rada nisu bili adekvatni izdvojenim sredstvima, ulaganjima i očekivanju građana. Došlo je i do zastoja u razvoju samoupravljanja i kadrovskih promena, pa se u takvim uslovima nišu ni mogli očekivati neki veći rezultati.

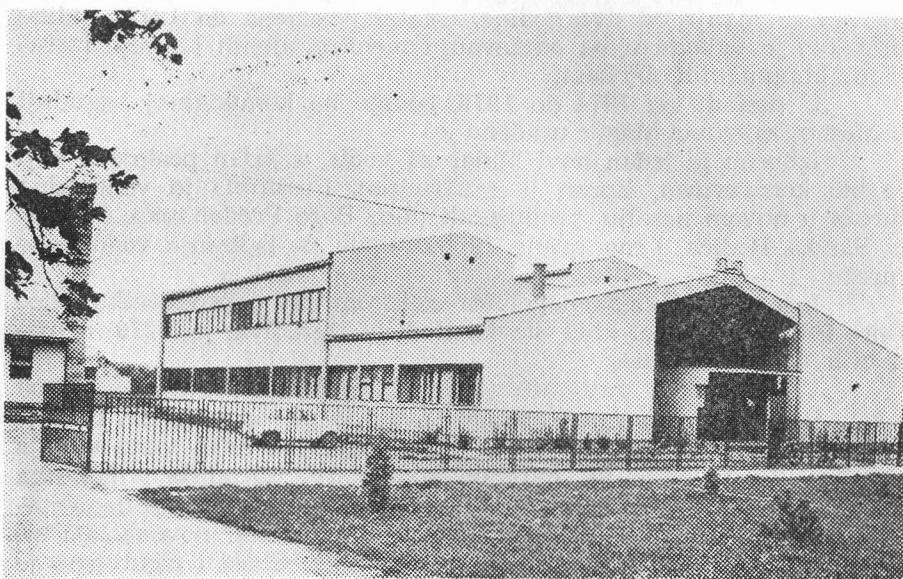
Posle zastoja u razvoju Mesne zajednice Maglić u prethodnom periodu, nastupio je ponovo period oživljavanja aktivnosti Mesne zajednice, u vremenu od 1979. do 1987. godine, kada se ponovo počinje sa intenzivnom izgradnjom.

U ovom periodu došlo je i do zavođenja novog mesnog samodoprinosa po stopi od 5% na lične dohotke radnika i primanja penzionera i na period od 5 godina, koji je po isteku ovog vremena ponovo prođen po istoj stopi i na isti vremenski period.

U ovom periodu urađeno je sledeće:

Izgrađena je osmogodišnja škola u Magliću ukupne korisne površine od 1380 m^2 . Površina se sastoji od: 6 učionica, kabinet i radionice, kuhinje sa trpezarijom, biblioteke, zbornice, prostorija za ONO i pionirski kutak, dve kancelarije, sanitarnih uređaja i drugih pomoćnih prostorija. Osmogodišnja škola raspolaže i sa sopstvenim centralnim grejanjem, a radove na izgradnji kao i projektovanje izvršila je Radna organizacija »Novograp« iz Novog Sada. U finansiranju izgradnje osmogodišnje škole u Magliću, pored Mesne zajednice učestvovali su: Samoupravna interesna zajednica za opšte vaspita-

nje i obrazovanje Bački Petrovac, OOUR »Maglić« iz Maglića i Samoupravna interesna zajednica stanovanja opštine Bački Petrovac..

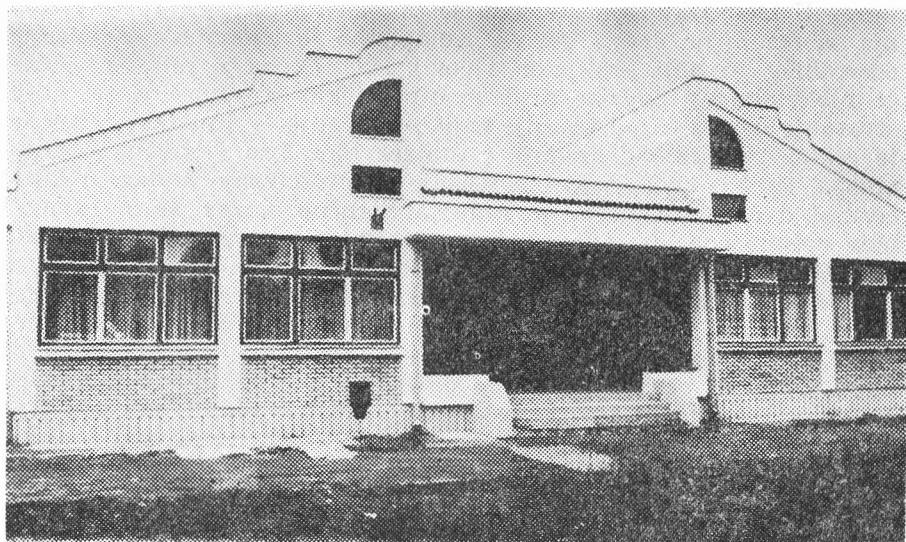

Sl. br. 3 OŠ. »Ž. Zrenjanin«

Izgrađena je I faza Dečijeg vrtića površine 348 m², za celodnevni boravak dece i predškolski uzrast, i ova Dečija ustanova je otvorena 15. oktobra 1986. godine. Započeta je izgradnja i II faze Dečijeg vrtića sa namenom za dečije jaslice i predškolski uzrast. Projektovanje ovog Dečijeg vrtića izvršila je RO »Vojvodinainvest« iz Novog Sada, a radove na izgradnji izvela RO Građevinski kombinat iz Odžaka. U finansiranju izgradnje Dečijeg vrtića pored Mesne zajednice učestvovala je Pokrajinska Samoupravna interesna zajednica za zaštitu dece Novi Sad i opštinska Samoupravna interesna zajednica za zaštitu dece Bački Petrovac.

Izgrađena je nova crpna stanica sa bazenom od 110 m³, aggregatom za napajanje električnom energijom, proširen je izlaz dela vodovodne mreže od Crpne stanice do ulica Maršala Tita i Čirpanove i priključena tri bunara na mrežu koji obezbeđuju dovoljne količine vode za potrebe građana i privrede tokom cele godine. Produžena je i proširena vodovodna mreža u dužini od 3,7 kilometara.

Započeta je izgradnja asfaltnih puteva u ulicama: Sime Šolaje, Slavka Rodića, Marka Oreškovića, Žarka Zličića, Dimitrije Tucovića, i delovima ulica: Bore Prodanovića, Svetozara Markovića, Đure Salaja i 29. Novembra u ukupnoj dužini od 4,6 kilometara,

Sl. br. 4 zabavište

ili površine 15.321 m². Do sada su izvršeni zemljani radovi, postavljen sloj šljunka i prvi sloj rizle, a ostalo je još da se postavi drugi sloj rizle i asfalt.

Nastavljeno je sa ozelenjavanjem u delovima ulica: Bore Prodanovića, Slavka Rodića i Ive Lole Ribara, gde je Mesna zajednica zasadila preko 800 sadnica, a lovačko društvo »Fazan«, iz Maglića zasadilo je u zelenom pojasu oko Maglića preko 6.000 stabala topola, vrba i bagrema.

U sklopu novog Sportsko rekreacionog centra oformljen je Titov gaj u koji je, pored ostalog sadnog materijala i ukrasnog šiblja, zasadeno i 88 stabala iz porodice četinara, što sa ostalom okolinom novog Sportskog centra tom delu Maglića daje vrlo lep izgled.

Završena je preostala rekonstrukcija elektrromreže i izgrađeni novi niskonaponski vodovi u novonaseljenim ulicama. Izgrađeno je 1.477 m² pešačkih betonskih staza.

U okviru sportskorekreativnog centra izgrađeno je novo rukometno igralište, kao i detaljan Urbanistički plan Sportskog centra. Urađeno je 140 novih telefonskih priključaka, tako da sa ranijih 20 Maglić danas raspolaže sa ukupno 160 telefonskih priključaka i jednom telefonskom javnom govornicom.

Za potrebe individualne stambene izgradnje obezbeđeno je 95 građevinskih parcela.

U novoizgrađenoj stambenoj zgradi opremljen je prostor za apoteku i ženski frizerski salon.

U Domu kulture izvršena je preorientacija centralnog grejanja sa tečnih na čvrsta goriva. Kompletno je izmenjena instalacija centralnog grejanja (radijatori i cevi). Preuređena je prostorija bivše biblioteke za potrebe društveno-političkih organizacija. U cilju stvaranja uslova za održavanje emisije »Znanje — Imanje«, izvršena je rekonstrukcija i dogradnja postojećebine kao i izmena podnih obloga, izmena dela elektroinstalacije i učvršćivanje stolica u koncertnoj dvorani. Kancelarije radnika Stručne službe Mesne zajednice opremljene su savremenim nameštajem i sredstvima za rad. U neiskorišćenom kutku Doma kulture opremljena je prostorija za pripremu toplih obroka radnicima Mesne zajednice i Mesne kancelarije. Mali hol u prizemlju preuređen je u salu za održavanje proba KUD »Đura Jakšić«.

U ovom periodu značajna pažnja je posvećena razvoju male privrede, tako da su pored postojećih zanatskih radnji: muškog frizer, krojača, obućara i pekara otpočeli sa radom: rezač građe, elektroinstalater, zidar, ženski frizer, stolar i dr.

Za potrebe planske izgradnje mesta izgrađen je generalni urbanistički plan Maglića koji će uskoro biti objavljen.

Mesna zajednica je zahvaljujući samopregornom i stvaralačkom radu svojih građana na socijalističkom razvoju Mesne zajednice i šire društveno političke zajednice, za doprinos razvoju neposrednog samoupravljanja, za izuzetan doprinos akciji unapređenja i zaštite životne i radne sredine i drugo, dobila više priznanja i nagrada kao što su:

1. — Drugo mesto u akciji »Tražimo najuređenije mesto u Vojvodini« koje je 1966. godine dodelila PK SSRNV,
2. — Spomen medalja za zasluge u socijalističkom razvoju opštine koju je 1970. godine dodelila Skupština opštine Bački Petrovac,
3. — Povelja neposrednog samoupravljanja, u znak posebnog priznanja za vanredan doprinos razvoju neposrednog samoupravljanja u mesnim zajednicama i afirmaciji uloge mesnih zajednica u našem društву-političkom sistemu u prvoj godini petogodišnjeg plana akcija mesnih zajednica 1971—1975 godina, dodeljena od strane Savezne konferencije »Mjesna zajednica i porodica« 1972. godine.
4. — Oktobarska nagrada za izuzetne rezultate na polju razvoja socijalističkih samoupravnih odnosa i komunalnoj izgradnji, Skupštine opštine Bački Petrovac, dodeljena 1979. godine,
5. — Srebrena plaketa za izuzetan doprinos akciji unapređenja i zaštite životne i radne sredine, dodeljena od strane Jugoslovenskog saveza za zaštitu i unapređenje čovekove sredine 1982. godine,
6. — Pohvalu za doprinos razvoju zanatstva i male privrede Bačkopetrovačke opštine, dodeljena od strane Udruženja samostalnih zanatlja Bačkopetrovačke opštine 1982. godine,

7. — Plaketa u znak zahvalnosti za višestruko dobrovoljno datu krv, za izraženu plemenitost, humanost i ljubav prema čoveku, dodeljena od strane Pokrajinskog odbora Crvenog krsta Vojvodine 1983. godine,

8. — niz drugih zahvalnica, priznanja i pohvala.

Rukovodstvo Mesne zajednice od osnivanja do danas:

1. predsednici:

- Grbić Branko od 04. 02. 1964. do 11. 07. 1974. godine,
- Nišić Špiro od 11. 07. 1974. do 14. 03. 1979. godine
- Đurić Borislav od 14. 03. 1979. do jula 1987. godine

2. predsednici Saveta:

- Bogosavac Milutin od 11. 07. 1974. do 14. 03. 1979. godine
- Santrač Sreto od 14. 03. 1979. do jula 1987. godine.

3. sekretari:

- Latković Ilija
- Kekić Dragan
- Ilić Kosta
- Stanković Marinko

DRUŠTVENO-POLITIČKE, DRUŠTVENE ORGANIZACIJE I UDRUŽENJA GRAĐANA

Društveno-političke organizacije mesne zajednice Maglić karakteriše intenzivna i široka društveno-politička aktivnost. Omladinska organizacija; organizacija SUBNOR-a; Socijalistički savez radnog naroda kao front širih organizovanih socijalističkih snaga na čelu sa Savezom Komunista, davali su i daju snažan pečat celokupnom razvoju, životu i radu u mesnoj zajednici.

Sve društveno-političke organizacije Maglića odlikuju se masovnošću i intenzivnim delovanjem na širokoj političkoj mobilizaciji, što je omogućavalo dobro i efikasno vođenje svih akcija koje je zahtevala obnova i izgradnja ratom opustošene zemlje.

Savez komunista

Početkom šeste decenije ovog veka, po dolasku u Maglić, članovi Saveza komunista se organizuju u osnovnu organizaciju, koja ulazi u sastav opštinskog komiteta SK u Gajdobi. Komunisti pokreću niz značajnih aktivnosti od organizovanja dočeka i smeštaja novodošlih stanovnika, do organizovanja privrednog društveno-političkog, sportskog i kulturnog života i rada u mestu. Razvojem mes-

ta razvija se i partijski rad i povećava broj članova SK, pa se OOSK deli na dve osnovne organizacije, mesnu i PD »Maglić«, koje ulaze u sastav OK SKV B. Petrovac.

Nije bilo nijedne akcije koja je vođena na nivou mesne zajednice i PD »Maglić« da članstvo i OOSK-a nisu dali svoj puni doprinos, pre svega, na usmeravanju aktivnosti, na rešavanju ekonomskih, privrednih, političkih i drugih pitanja. Komunisti su uključeni i deluju u samoupravnim i drugim organima; delegatskim skupštinama; društveno-političkim organizacijama; društvenim organizacijama i udruženjima građana.

Osamdesetih godina mesna organizacija SK se deli na četiri OOSK koje objedinjuje mesna Konferencija SK koju čine delegati sve 4 OOSK pri MZ.

Sada u Magliću deluje ukupno 9 osnovnih organizacija SK i to 4 u mesnoj zajednici, tri u OOUR »Maglić«, jedna u OŠ »Žarko Zrenjanin« i jedna u RJ »Čipsara« sa ukupno 222 člana. U ovaj broj nisu uračunati članovi SK koji žive na teritoriji mesne zajednice a rade u organizacijama udruženog rada izvan mesta.

Rad svih OOSK na teritoriji mesne zajednice Maglić objedinjuje konferencija SK koju sačinjavaju delegati svih osnovnih organizacija SK.

U dosadašnjem radu i aktivnostima SK u mesnoj zajednici Maglić je predstavljao vodeću idejno-političku snagu, koja je svojim uticajem preko mnogobrojnih članova opredeljivala sve akcije vođene u cilju izgradnje socijalističkog samoupravnog društva.

Socijalistički savez radnog naroda

Socijalistički savez radnog naroda, kao front svih organizovanih socijalističkih snaga sa SK na čelu, u svoje redove okuplja sve radne ljude i građane i koordinira rad društveno političkih organizacija, društvenih organizacija i udruženja građana. Svoje aktivnosti astvaruje preko zborova radnih ljudi i građana mesne konferencije SSRN i njenog predsedništva, kao izvršnog organa, delegacija, delegatskih skupština, odbora, sekcija i komisija, u čemu postiže veoma značajne i zapažene mobilizatorske rezultate.

Socijalistički savez se uključivao i u sve aktivnosti koje su vođene u Mesnoj zajednici na izgradnji komunalnih i drugih objekata društvenog standarda. Svaka akcija u mestu za koju je bila potrebna šira društveno-politička podrška imala je u socijalističkom savezu radnog naroda istinskog političkog mobilizatora.

Entuzijazam i vera u bolje sutra koji je bio prisutan u Socijalističkom savezu kao frontu doprineo je da Maglić izraste u moderno i jedno od najlepše uređenih mesta u Vojvodini, sa veoma značajnim komunalnim i drugim društvenim objektima od neprocenjive vrednosti. Svoj veliki doprinos Socijalistički savez radnog naroda dao je u razvoju društvenog standarda, kulture, sporta i dr. Poseban

akcenat na svim poljima života i rada u mesnoj zajednici u okviru SSRN dala je konferencija za društveni položaj i aktivnost žena.

Ovaj oblik delovanja SSRN, zapažene rezultate ostvaruje od samog doseljavanja u Maglić i uključivao se u sve akcije koje je vodio SSRN. Dobru saradnju ima sa svim udruženjima u selu, a posebno sa KUD »Đura Jakšić« za koje organizovano šije određene delove narodne nošnje.

Savez socijalističke omladine

Od doseljavanja u Maglić, pa do današnjih dana omladinska organizacija se odlikovala masovnošću, samopregorom, organizovanošću i doslednošću u izvršavanju svih, pred nju postavljenih zadataka na izgradnji socijalističkog društva.

Masovnost, elan i požrtvovanje sa kojima je omladina prihvatala izvršavanje radnih zadataka odmah nakon doseljavanja su bili zadihljujući što je bila odlika mladih u to vreme, u svim krajevima zemlje. U akcijama, a njih je bilo i ima svakodnevno, nosilac je uvek bila omladinska organizacija. Pored akcija u mestu, omladina Maglića učestvovala je u velikom broju radnih akcija širom zemlje: SORA Niš, Čakovec, Palić, Letenka, Jasenovac, Deliblato i dr.

Omladinska organizacija je prilagođavala metod i sadržaj rada uslovima koje su se, zavisno od razvoja društva, menjali.

Posebne aktivnosti omladinske organizacije su na sportskom, kulturno-umetničkom i zabavnom životu u mestu. Značajne rezultate omladinska organizacija je postigla u organizovanju tradicionalne manifestacije »Letnje igre — Maglić«.

Udruženje boraca NOR-a

Ostavljajući svoja zgarišta u Bosanskoj Krajini i drugim delovima zemlje, u Maglić se doselio veliki broj učesnika NOR-a. Iako su sa sobom poneli različite tradicije iz svog zavičaja, vrlo brzo su se snašli u novim uslovima života. Sa uspehom su ovladali načinom obrade bačke zemlje, društveno-političkim a potom i delegatskim radom.

Borci Maglića su uvek imali veliki uticaj u svim društvenim strukturama. Pored osnovnih pitanja kojima se redovno bavi, boracka organizacija posvećuje pažnju i negovanju revolucionarnih tradicija, permanentno prenoseći svoja iskustva na mlađe naraštaje. Veoma veliki doprinos Udruženje daje svim akcijama koje se sprovođe kao i organizovanju kulturnih manifestacija.

Iako je prepologljena, obzirom na godine, ratom i posleratnom izgradnjom narušeno zdravstveno stanje, organizacija UBNOR-a danas broji 164 člana od čega 108 muškaraca i 56 žena. U radnom odnosu je 4 člana, penzionisanih je 156 članova a 4 još nisu ostvarili

li pravo na penziju. Od ukupnog broja članova 5 je nosilaca partizanske Spomenice 1941. (od kojih je četvoro živih. U bitci na Sutjesci učestvovalo je 7 članova (od kojih je petoro živih).

Iako je boračka organizacija Maglića najbrojnija u opštini u odnosu na broj stanovnika i sa najviše prvoboraca, do danas u mestu nije postavljeno ni jedno spomen oboležje. U najnovije vreme pokrenuta je i ta inicijativa, koja će sigurno uz napore svih struktura društva biti i realizovana.

Udruženje penzionera

Ovo udruženje trenutno broji 320 članova. Sve svoje aktivnosti podređuje zaštiti standarda, obezbeđivanju uslova stanovanja, nabavke ogreva i drugih artikala za svoje članstvo. Od ukupnog broja članova Udruženja, veliki broj je sa boračkim penzijama. Udruženje se uključuje u sve savremene tokove. Veliki broj članova ovog udruženja je aktivan u društveno-političkom radu.

Dobrovoljno vatrogasno društvo

Radnički Savet PD »Maglić« je 18. juna 1952. godine formirao vatrogasno društvo radi zaštite naseljenog mesta i poljoprivrednog dobra od požara i drugih nepogoda. Društvo je u to vreme brojalo 22 člana. Iz godine u godinu i naseljavanjem Maglića društvo je uvećavano svake godine za 10 i više članova. Društvo organizuje razne kurseve i seminare za vatrogasce koji se sa uspehom završavaju.

Osnivanjem Mesne zajednice i organa vlasti u naseljenom mestu Maglić, Društvo prerasta u Dobrovoljno vatrogasno društvo »Maglić« i 1962. godine se registruje kao takvo kod nadležnih organa.

Društvo se iz godine u godinu naglo omasovljava, tako da danas broji 68 vatrogasaca seniora, 24 omladinca vatrogasca, 20 vatrogasaca pionira. Formirana je i ženska ekipa koja ima 13 članica u pionirskoj ekipi. Znači da društvo broji ukupno 138 člana. Jedan broj članova ode u vatrogasnu mirovinu u toku godine tako da je stanje promenljivo.

Društvo je učestvovalo na međuopštinskim, i republičkim takmičenjima. Do sada je osvojilo 7 zlatnih, 8 srebrenih i 10 brončanih medalje. Za uspešan rad DVD je dobio Oktobarsku nagradu opštine Bački Petrovac za 1977. godinu.

Svake godine učestvuje u akciji »Svi u odbrani i zaštiti«.

Društvo poseduje svoj dom koji je renoviran od stare trošne zgrade. Renoviranje su izvršili dobrovoljno njegovi članovi. Poseduje i solidnu opremu kojom se može zaštiti svaki objekat i kojom se može pružiti pomoć u intervenciji i drugim mestima.

Savremena kompletna oprema (auto tenk kapaciteta 7,500 litara vode i dr.) omogućuje da svi zadaci postavljeni pred DVD budu sa velikim uspehom ostvareni.

U finansiranju društva učestvuju PPRO »15. Oktobar« — OOOUR »Maglić« iz Maglića i Mesna zajednica Maglić.

Skupština DVD je najviši organ koji deluje preko svog Predsedništva.

Osnovna organizacija Crvenog krsta

Članovi ove humanitarne organizacije su gotovo svi građani Maglića, a pomažući članovi su OOOUR »Maglić« i MZ Maglić.

Najznačajnija delatnost organizacije ogleda se u organizovanju akcija dobrovoljnog davanja krvi. Svake godine 4 puta se organizuje akcija dobrovoljnog davanja krvi na koje se uvek odazove preko 80 dobrovoljnih davalaca. Više od polovine davalaca, dali su krv preko 15 puta, većina njih, preko 20 puta a rekorder je davalac koji je 41 put dao krv.

Osim ove najznačajnije aktivnosti, OOOCK uključuje se i u sve druge akcije koje Crveni krst Jugoslavije organizuje.

Svim aktivnostima OOOCK koordinira Izvršni odbor. On oko sebe okuplja sve aktivne članove OOOCK a posebno dobrovoljne davaoce krvi, izvodi ih na radne akcije (4 puta godišnje) i svake godine za njih organizuje dvodnevni izlet.

Za dugogodišnju plodnu delatnost ova humanitarna organizacija nagrađena je Plaketom Crvenog krsta 1986. godine.

Privreda

Redosled privrednih delatnosti prema značaju se određuje na osnovu mnogobrojnih merila, od kojih među najznačajnije u odnosu na Baćkopetrovačku opštinu i Maglić spadaju broj zaposlenih u pojedinim delatnostima i učešće delatnosti u nacionalnom dohotku.

Mi smo već u prikazu o aktivnostima i delatnostima stanovništva i u strukturi domaćinstava prema izvorima prihoda naglasili važnost i redosled pojedinih delatnosti.

Prvo mesto po broju zaposlenih i po učešću u nacionalnom dohotku i u opštini i u Magliću zauzima poljoprivreda a drugo industrija. Zatim dolaze zanatstvo, komunalne delatnosti i lične usluge, pa trgovina i ugostiteljstvo i najzad gradevinarstvo i saobraćaj.

Poljoprivreda. — Ona je osnovna grana privrede, premda njen ideo u opštoj zaposlenosti i značaju je u Magliću nešto manji nego u ostala tri naselja u opštini. Njen razvoj zavisi prvo od prirodnih a zatim od društvenih faktora.

Kada se govori o prirodnim faktorima valja najpre razmotriti položaj seoskog atara. On se u celini prostire po južnoj baćkoj lesnoj terasi, koja na svoj površini ima najplodniji tip zemljišta, a to je karbonatna livadska crnica. Ona preovlađuje u celom ataru, te Maglić ima verovatno najunificiraniji tip zemljišta među svim naseljima južne Baćke. Lesna terasa je najviša geomorfološka celina u opštini, na kojoj se uticajem livadske vegetacije formirala livadska crnica. Ona, kako smo već istakli, spada u najplodnije zemlje južne Baćke, pošto zbog svoje vlažnosti mnogo lakše podnosi sušu koja nekih godina može imati katastrofalan karakter. Na ovoj teritoriji preovlađuju mezofilne biljke, ali uz agrotehničke mere mogu odlično da uspevaju i okopavine kao i sve druge biljke, kojima je potreban jaki i dosta mineralizovani kulturni sloj.

Inače u ataru postoji nekoliko dolinica pravca severozapad — jugoistok. Neke od njih su kanalisane i otvorene prema većim

tokovima, neke su zatvorene. One u vlažnim godinama imaju podosata vode, te se ubrajaju u manje plodne.

Na samoj ivici hatara se nalazi jedan od kanala sistema Dunav-Tisa-Dunav. Koliko će on koristiti saobraćaju i izvozu agrarnih proizvoda, videće se u dogledno vreme. Ali jedna od osnovnih njegovih namena je, da ispuni onaj veliki nedostatak u vlazi, kojom se povremeno odlikuje čudljiva klima ovih krajeva.

Prirodni uslovi dakle predodređuju razvoj poljoprivredne delatnosti na području Maglića. Ona je i ranije bila osnovna delatnost stanovništva, a takav karakter je zadržala do današnjih dana. Ona se razvija u okviru velikog poljoprivrednog imanja »Maglić« koje obuhvata čitav hatar sela. Veličina privatnih poseda ovde nema.

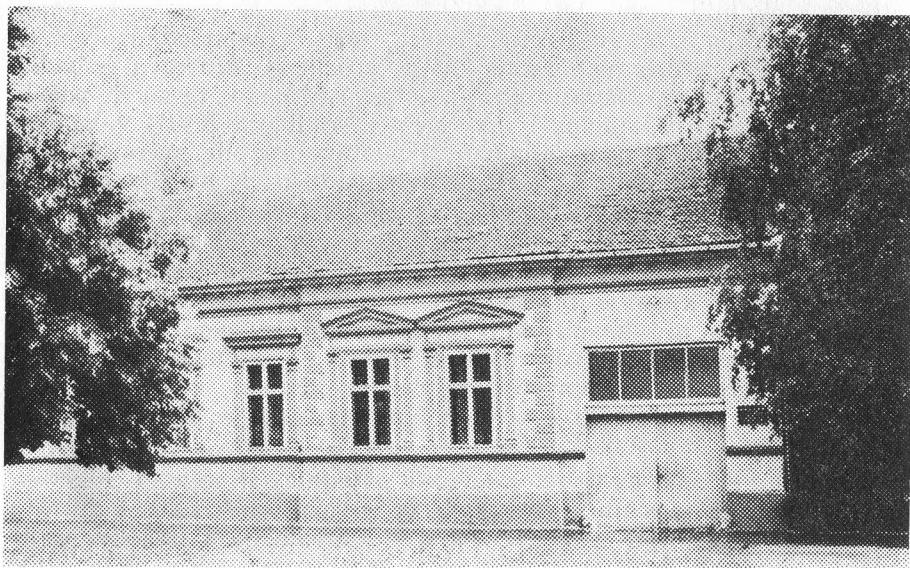
Što se pak društvenih faktora tiče, istorijski gledano situacija se razvijala ovim redosledom. Za vreme Turaka i posle njihovog proterivanja ovi predeli su prilično opusteli. Nešto Srba koji su se zadržali na ovoj prostranoj ravnici, nisu mnogo uticali na ratarsku proizvodnju, pošto se većina njih bavila stočarstvom. Ali tek sa dolaskom austrijskih vlasti pod čijom komandom je u prvo vreme bila i teritorija opštine Bački Petrovac, pa onda kasnije i pod uticajem civilnih vlasti, kao i veličkih feudalaca, koji su ovde imali svoje posede, pristupilo se intenzivnijoj obradi ove plodne oranice. Feudalcima je nedostajalo radne snage, pre svega kmetova (jobada) i drugih oblika u tadašnje vreme najamnih radnika, te su ih počeli tražiti na raznim stranama. I tako su već sredinom XVIII veka počeli ovamo dovoditi i naseljavati pripadnike raznih nacionalnosti, pre svega Slovake, koji čine gro stanovništva u tri naselja opštine.

Međutim Maglić je imao nešto drugačiju istoriju. To selo bilo je od početka nastanjeno nemačkim kolonistima. Oni su u neku ruku bili povlašteni kao nacija. Razvijali su se samostalno, bez uticaja feudalaca, i kada se prešlo na kapitalistički poredak, u hataru Maglića već su bili formirani prilično ujednačeni zemljišni posedi. No danas, kao što smo već naglasili, skoro čitava teritorija hataru nalazi se u sklopu Poljoprivrednog dobra »Maglić«, koje svoje površine ima i na teritoriji susednog Kulpina, gde je nekada takođe bilo nešto velikih posednika.

Posle drugog svetskog rata naša zajednica je raznim društveno-ekonomskim meraama delovala na razvoj poljoprivrede. Među njima su najznačajnije: nacionalizacija i konfiskacija poljoprivrednih imanja, čiji su vlasnici napustili našu zemlju (pre svega nemačkih, ali drugih), dve agrarne reforme (sa zemljišnim maksimumom od 10 hektara), obrazovanje društvenih sektora pored već postojećeg privatnog, primena agrotehničkih i agrohemskijskih mera u poljoprivredi, kooperacije itd.

Sve posleratne akcije koje su, uglavnom, isle ka socijalizaciji sela, imale su svoga odraza i na veličinu poseda. Kakva je situacija u tom pogledu u Magliću, najbolje se vidi iz podataka o domaćinstvima prema veličini zemljišnog poseda u 1971. godini.

Prema njima od ukupno 588 domaćinstava njih 133 bilo je bez zemlje, 222 posedovalo je do 0,10 ha, 181 od 0,11 do 0,50 ha, 24 od 5,01 do 1,00 ha, 19 od 1,01 do 2 ha, 5 od 2,01 do 3,00 ha, 1 od 3,01 do 5,00 ha, 1 od 5,01 do 6 ha i svega jedno domaćinstvo imalo je maksimum. Prema svemu, dakle, socijalizacija sela je najviše napredovala u Magliću, koje spada u grupu malobrojnih vojvodanskih naselja skoro bez privatnog zemljišnog poseda. Takoreći celokupna poljoprivredna aktivnost odvija se u okvirima već pomenutog dobra »Maglić« koje je postalo od napuštenih nemačkih imanja u ataru sela. Njemu pripada i jedan pogon na teritoriji sela Kulpina. Čitav posed je prvo bio u rukama Uprave narodnih dobara, a kasnije je od njega formirano poljoprivredno dobro, koje je ranije raspolagalo sa 2738 hektara a sada sa oko 2.950 ha. Ovo krupno poljoprivredno dobro, kome pripada i nova fabrika za preradu krompira, ušlo je 1969. u sastav složene RO »Agrokop« iz Novog Sada, a 1977. godine u PPRO »15. Oktobar« sa sedištem u Kulpinu, i dobija status OOURL-a. Ono zapošljava preko 330 radnika u stalnom radnom odnosu, a u jeku sezonskih radova i veći broj sezonske radne snage.

Sl. br. 5 zgrada direkcije

Ratarstvo. — Zemljišne površine se dele na obradive i neobradive. Obradive obuhvataju čitavu lesnu terasu u ataru Maglića a neobradive su samo one na kojima su železnička pruga, drumovi, putevi, kanali, ulice, zgrade, trgovci itd. U ovu kategoriju spadaju i bare koje se takođe ne mogu ili se vrlo teško obrađuju.

Obradive površine se obrađuju svalke godine (za razliku od nekadašnjeg ugarenja) i seju se jednogodišnjim ili višegodišnjim biljkama. Ova zemljišta se dele na oranice i bašte, na vinograde i voćnjake, na livade i šume. Oranice i bašte zasejane su različitim kulturama, koje se mogu grupisati u četiri kategorije: žita, industrijsko bilje, stočno-pićno bilje i povrtarsko bilje. Evo kako je izgledao setveni plan poljoprivrednog dobra »Maglić« g. 1983., koji obuhvata takoreći ceo atar naselja:

Kulture	Zasejano	Planirani prinosi po 1 ha
Pšenica merkantilna	775 ha	6.100 kg
Pšenica semena	90 ha	6.100 kg
Ječam ozimi	70 ha	5.000 kg
Ječam jari	30 ha	4.000 kg
Kukuruz merkantilni	735 ha	9.100 kg
Kukuruz semenski	200 ha	2.100 kg
Kukuruz silažni	50 ha	50.000 kg
Kukuruz postrni	50 ha	50.000 kg
Šećerna repa	440 ha	54.000 kg
Soja	100 ha	2.700 kg
Suncokret	150 ha	2.700 kg
Krompir	80 ha	30.000 kg
Lucerka stara	9 ha	10.000 kg
Lucerka nova	53 ha	7.000 kg
Krmno bilje	32 ha	55.000 kg
Jabuke	2 ha	20.000 kg
Hmelj	16 ha	17.000 kg

Kulture žita raspoređene su po čitavoj teritoriji lesne terase u ataru. One zahvataju više od dve trećine oranica i najvažniji su ratarski proizvod. Od svih žita na prvo mesto po veličini površine dolazi kukuruz, zatim pšenica, pa ječam.

Kukuruz, koji su u ove krajeve doneli Turci, je u prošlom veku zauzimao drugo mesto. Sada, međutim, prema površini, ekonomskom značaju i raznovrsnoj upotrebi dolazi na prvo mesto među kulturama. Njegovi prinosi, osobito u vlažnijim godinama su vrlo visoki, te znatni viškovi pretiču za izvoz. Dok je ranije preovladavao osmak i zuban, sada se pretežno sade viskorodne vrste američkog hibridnog kukuruza, kao i novije viskoproduktivne domaće sorte.

Pšenica odlično uspeva na lesnoj terasi. Ona je nekada bila vodeća kultura, jer je služila ne samo za podmirenje domaćih potreba, već je bila i glavni predmet izvoza. Pšenično zrno se seljačkim kolima izvozilo i u udaljenija potrošačka središta, kao naprimjer u Novi Sad, pa i izvan granice Bačke i Vojvodine. Sada je po po-

vršini na drugom mestu. To mesto zauzima i po količini prinosa i po svome ekonomskom značaju, pošto je njena primena manje raznolika nego kukuruza. No u ishrani stanovništa ima vanredno veliki značaj, i u tom pogledu dolazi na prvo mesto. Pšenica čije se površine kreću oko 1.000 ha godišnje, prodaje se AIK »Novi Sad«, Cekolupna proizvodnja. Ranije se najviše sejala Bankut, Prolifik, a i Bezostaja, sada preovlađuju visokorodne talijanske sorte, a poslednjih godina u prvi plan dolaze oplemenjene domaće sorte Sava i druge.

Ječam od žitarica dolazi na treće mesto i po površinama i po značaju. Seje se uglavnom za potrebe stoke i nešto za potrebe industrije. Ramije se mnogo gajio ovas, proso i druge žitarice, međutim ove kulture su danas potpuno izgubile svoj značaj.

Industrijske biljke zahvataju danas već preko jedne petine oraničnih površina, što je znak već prilično unapredjenog i na dobrom ekonomskim osnovama zasnovanog ratarstva. Ove kulture se u većem obimu gaje tek od početka ovog veka, ne računajući konoplju, koja se u ovim krajevima već odavno javlja kao prava domaća kultura. Od industrijskih biljaka po površini na prvo mesto dolazi šećerna repa, zatim suncockret, pa soja, hmelj i drugo.

Šećerna repa je ovde odomaćena tek posle prvog svetskog rata. Voli dosta vlažna i jaka zemljišta i može da daje velike prirose. Izvozi se uglavnom u bačke šećerane. Ona je po površini i značaju vodeća industrijska kultura (preko 400 ha). No uslovi za njenogajenje zbog blizine kanala su vrlo povoljni (transport jeftiniji), te bi bilo celishodno da se gaji još na većim površinama, pogotovu što je to rentabilna kultura.

Suncokret, po značaju i zasađenim površina druga industrijska kultura, osvojila je velike površine tek posle drugog svetskog rata. Upotreba ulja umesto svinjske masti stvorila je i za ovu uljevitvu biljku povoljnju konjukturu. Izvozi se u domaće uljare.

Soja je i po površini i po značaju već treća ind. kultura. Odomaćila se tek u najnovije vreme, no to je s obzirom na njen svestrani značaj kako u prehrani stoke tako i industrijskoj preradi, i drugom, biljka budućnosti.

Hmelj, iako je takoreći izrazita biljka bačkopetrovačke opštine, koja je više no i jedna druga kultura svojevremeno dala obeležje privredi ovoga kraja i uticala na opšti preporod naselja, pre svega na Bački Petrovac, ovde u Magliću nema tako veliki značaj, što dokazuju i srazmerno male površine (oko 16 ha). Ova biljka, koja sadrži u svojim šišaricama žuti prašak lupulin i aromatične sastojke, gaji se radi potreba naše pivarske industrije.

Gajenje ostalih industrijskih kultura je manje značajno a konoplje je i sasvim prestalo. Konoplju, ranije najstariju i u kontinuitetu najpostojaniju i ekonomski najznačajniju biljku (prerađivala se najviše u domaćoj radinosti) je u novije vreme sasvim potisnula fabrička radinost.

Na treće mesto po površini dolaze stočno-piće biljke, pre svega lucerka, detelina i kukuruz za krmu. Ostale biljke, stočna repa i muhar, zauzimaju znatno manje površine. Osim toga i livade i pašnjaci, od kojih je u odnosu na ranija stanja ostalo vrlo malo, mogu se uvrstiti u ovu kategoriju kulturnih biljaka, pošto daju seno. No ekonomski najvažnija stočno-pićna biljka je lucerka. Ova višegodišnja kultura ne samo da donosi prilično velike prinose, već je njena primena kao sveže hrane ili kao glavni sastojak u koncentrovanoj stočnoj hrani mnogostrana. Crvena detelina i kukuruz za krmu se upotrebljavaju i kao zelena i kao sušena stočna hrana, a kukuruz pored toga i kao silažna sirovina.

Na četvrtom mestu su povrtarske kulture, koje zahvataju pričinjeno nešto više od 3% oraničnih i baštovanskih površina. Po značaju za ljudsku i stočnu hrani na prvom mestu je krompir. Njegovo gajenje je s obzirom da je u Magliću puštena u rad 15. X 1974. fabrika za preradu krompira s kapacitetom znatno više od 2.000 tona, u porastu. Inače gajenje krompira, kao i crnog luka u Magliću uzelo šireg maha u poslednje vreme. Ostale kulture, kao što su paradajz, pasulj, zelena paprika, kupus i kelj, zatim dinje i lubenice, zahvataju znatno manje površine.

Treba reći, da usled blizine kanala i plitke izdani povrtarstvo ima vrlo povoljne uslove za razvoj. Ali veliki konkurenčki centri u blizini (Begeč, Futog) usporavaju taj razvoj. Otuda je proizvodnja povrća, uglavnom, svedena na domaće potrebe i za potrebe novoizgrađene industrije. Valja pak istaći, da se mnoge kulture gaje i kao međuusevi, kao pasulj, bundeva i dr.

Vinogradarstvo i voćarstvo imaju u Magliću daleko manji ekonomski značaj nego ratarstvo. Vinogradi zahvataju male površine, vinova loza se najviše gaji radi domaćih potreba po baštama.

Voćnjaci takođe zahvataju male površine. Voćnih stabala ima najviše po dvorištima i baštama i delimično oko kuća. Najveći značaj ima produkcija jabuka, naročito sa voćnjaka u vlasništvu OOOUR-a »Maglić».

Šuma ima sasvim malo, nešto pored kanala i drugde. One su u posedu preduzeća Dunav—Tisa—Dunav i poljoprivrednog dobra. Bare i trstici su u ranijim vremenima zauzimali velike površine. Pored eksploatacije trske kao građevinskog materijala (najviše za pokrivanje kuća), na ovim poplavnim površinama se seklo drveće i vrbovo pruće za izradu različitih predmeta, zatim ševar, rogoz, itd. Takođe se tu lovila riba i obavljao lov na barske ptice. Sada su trstici sasvim nestali zbog sprovođenja melioracionih radova.

Stočarstvo. — Stočarstvo je po značaju druga poljoprivredna delatnost. Prirodni uslovi (klima, hidrografija, pašnjaci, livade, velika količina krmnog i stočno-pićnog bilja) od vajkada su omogućavali stanovništvu da se bavi stočarstvom. Šta više, ono je sve do sredine XIX veka bilo značajnije od ratarstva i zauzimalo je vodeće mesto među pojedinim granama poljoprivrede.

Ali snažna industrijalizacija Srednje Evrope i velika potražnja cerealija (žitarica) imali su za posledicu jenjavanje stočarske proizvodnje, koja svoje vodeće mesto ustupa ratarstvu. Preoravaju se pašnjaci, meliorišu ritovi i dotada ekstenzivan odnosno pašnjački način stočarenja zamjenjuje se prvo pašnjačko-štalskim a zatim štalskim načinom. Ovaj poslednji je intenzivniji, unosniji i ekonomski značajniji. Stoka se sve manje gaji za potrebe ratarstva a sve više za potrebe tržišta. Maloproduktivne pasmine zamjenjuju se produktivnijim, a manje korisne vrste korisnijim. Tako je mesto ranijeg podolskog govečeta, koje podnosi pašnjački način stočarenja, slabije timarenje i promenljivosti ovdašnje klime, prvo došlo domaće crveno-belo a posle i simentalsko i drugo produktivnije goveče. Ove novije vrste govečeta traže doduše štalski način stočarenja i veću količinu jače i kvalitetnije hrane, ali zato daju veću količinu mleka, mesa i za industriju mnogo bolju kožu. Konjarstvo, koje je nekada ovde bilo vrlo rasprostranjeno, sada je potisnuto sasvim u drugi plan. To se vidi ne samo na socijalističkom gazdinstvu, već i na privatnom posedu. Svuda usled brze mehanizacije broj konja rapidno opada, i u dogledno vreme će ih verovatno sasvim nestati. I u odgoju svinja došlo je do izrazitih promena. Umesto ranijih domaćih masnih svinja, mangulica, gajenih radi domaćih potreba i za izvoz, sada preovlađuje tov polumesnath i mesnatih svinja ne radi masti nego radi mesa. Klasični tov svinja sa ječmom i kukuruzom zamjenjuje se mešanom hranom (koncentratom), koja uz pomoć raznih medikamenta i drugih mineralnih sastojaka i dodataka ubrzava rast i tov. Ova krupna promena u odgoju svinja je na zahtev sve pretencioznijeg tržišta nametnula i uvođenje novih stranih pasmina, koje daju više mesa no ranije domaće svinje (mangulice).

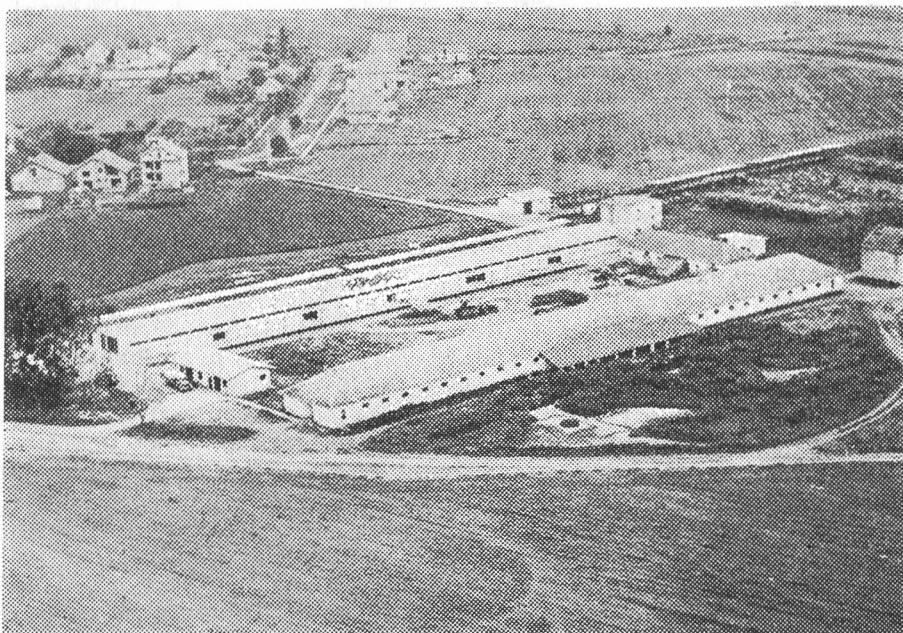
Kod ovčarstva je nastupio zaokret. Dok je bilo pašnjaka bilo je i ovaca. Ali kako su oni preorani, njih je gotovo sasvim nestalo. Međutim, čini se, da je gajenje ovaca, a i koza, sada opet u usponu.

Gajenje živine, živinarstvo, je značajno dopunsko zanimanje u domaćinstvima. Blagodareći korišćenju inkubatora, zatim prehrani koncentratom i većoj nezi i staranju o zdravlju živine, proizvođači su u stanju da za kratko vreme proizvedu prilično velike količine brojlera. I tako živinarstvo kao dopunska grana sve više stiče značaj unosne i ekonomski potrebne stočarske grane.

No živinarstvom se stanovništvo ne bavi samo radi proizvodnje mesa, nego još više i radi proizvodnje jaja. Odgojem uvoznih nosilja i njihova zamena za malo produktivne domaće pasmine, stanovništvo je danas u stanju da proizvede znatno veće tržišne viškove.

Inače brojno stanje stoke u Magliću je u odnosu na stanje u 1971. godini, kada je bilo svega 10 konja, 137 goveda, 112 ovaca i 1792 svinja, u blagom ali stalnom porastu. Tako je samo na OOURL »Maglić« prema proizvodnom planu za godinu 1983. bilo 271 grlo

krava, 63 teladi, 148 junica i 83 tovne junadi, a što se tiče svinja 574 komada prasadi i 2608 tovljenika. Savremenu proizvodnju junadi i uzgoj krava muzara omogućuje novoizgrađena farma u sastavu OOUR »Maglić«, kapaciteta 250 muzara (1986. god.). Ako do-

Sl. br. 6: Govedarska farma

damo još i povećan broj ovaca, koza i živine, evidentno je da se stanje u stočarstvu u odnosu na prethodni popis znatno poboljšalo. Međutim navedene vrednosti imaju samo orientacionu vrednost, pošto se broj grla iz godine u godinu menja. Te oscilacije su narocito izražene u broju svinja i živine, ali i ostale stoke. Sve je to u zavisnosti od stanja na tržištu ne samo kod stoke nego i stočnih proizvoda, kao i cene kukuruza, ječma, koncentrata, konjukture stočarstva itd. Individualni proizvođači gaje stoku i živinu uglavnom za podmirenje svojih potreba i manje za izvoz odnosno za tržište. Društveno gazdinstvo je mnogo veći potencijalni proizvođač viškova za pijacu i industriju, ali i ovde se stanje u stočarstvu menja u zavisnosti od konjukturnih odnosa na tržištu.

Ribolov. — Uslov za ribarenje postoje s obzirom da nedaleko od sela protiče kanal sa dosta čiste vode. O unapređenju ribarstva u Magliću brine udruženje sportskih ribolovaca »Ribolovac«. Udrženje je u proteklom periodu uspelo da organizuje razna takmičenja u sportskom ribolovu, izvršilo je bušenje bunara na kanalu radi obezbeđenja pijaćom vodom i izgradilo je zemljani stazu do kanala u dužini od 2.700 metara. Takođe učestvuje u zajednici sa

preduzećem DTD u poribljavanju kanala, u kome se inače najviše love šaran, smuđ, štuka i som.

Industrija. — Industrija, koja je u Bačkopetrovačkoj opštini druga značajnija privredna delatnost, u Magliću takoreći nije razvijena. Doduše ranije je ovde bila i ciglana i mlin, ali ovi pogoni su se zbog svoje zastarelosti i nerentabilnosti ugasili. Jedino značajnije industrijsko preduzeće je mala, ali moderna fabrika za preradu krompira kao i mešaona stočne hrane. Fabrika proizvodi čips i pomfrit i zapošljava domaću radnu snagu. U samome mestu industrija daje posao oko 50-torici radnika, no daleko veći broj industrijskih radnika je zaposlen van naselja (najviše u Bačkom Petrovcu — u preduzeću »Inoks« — 48, u konfekcijskom preduzeću »Tatran« 24, u preduzeću »Teleoptik« 23 itd., zatim još više u Novom Sadu — oko 200 i drugde).

Zanatstvo i komunalne delatnosti. — Zanatstvo je druga delatnost koja prerađuje domaće ili uvezene sirovine u predmete potrebne za život. Deli se na proizvodno i uslužno. U Magliću je prema popisu iz 1971. bilo oko 55 lica ili 7,43% od aktivnog stanovništva koje se bavilo zanatima ili komunalnom delatnošću. Inače u posle-ratnom periodu došlo je do opadanja i stagnacije zanatstva usled dosta nepovoljnih i nestimulativnih propisa o zanatljama i oskudice podmlatka bez kojeg nema bržeg razvoja ove privredne delatnosti. No u poslednje vreme povećava se broj uslužnih zanatlja a raste i broj učenika koji pohađaju škole u Bačkom Petrovcu i Novom Sadu i koji su se opredelili za ova zanimanja. Njihovim uključivanjem u rad u nekim granama zanatstva će biti obezbeđena solidna kadrovska baza, dok će drugi zanati uticajem modernog vremena (konkurenčija industrije, izmenjen način života i dr.) vremenom potpuno nestati (kovači, kolari, užari, sarači i sl.). Ove 1987. godine registrovano je samo 13 zanatlja, no njihov broj je daleko veći. Mnogi od njih su naime odjavili obrt.

Trgovina i ugostiteljstvo. — Opština Bački Petrovac, uključujući i Maglić, raspolaže velikim viškovima ratarskih proizvoda, stoke i stočnih proizvoda.

Na mesto agrarne i poluindustrijske robe, koja se proizvodi na teritoriji opštine, najviše se uvozi industrijsko i ogrevno drvo i razni drveni proizvodi (naprimer nameštaj), zatim veštačka gnojiva, industrijska i kolonijalna roba i, naročito, tekstil i metalna galanterija. Raspored ovih uvezenih predmeta vrši nekoliko preduzeća, koja imaju i svoje prodavnice. To su TRO »Jednota« iz Bačkog Petrovca i TRO »Podunavlje« iz Bačke Palanke, kao i poljoprivredna apoteka koja prodaje hemikalije, različita poljoprivredna odruđa i aparate, semena, koncentrate, lukovice cveća i dr.

Trgovačka mreža u Magliću ima 6 prodavnica i oko 21 zaposlenih. Statistički podaci o prometu robe ne pokazuju pravo sta-

nje u naselju, jer veliki broj kupaca svakodnevno odlazi u Novi Sad radi kupovine različite robe. Sezonska trgovina, naročito stokom i zanatskim proizvodima, koja se obavljaju na vašarima, sasvim je izgubila svoj raniji značaj i potpuno je nestala.

Ugostiteljske usluge se pružaju u restoranu društvenog sektora i u privatnim ugostiteljskim objektima, kojih u mestu ima ukupno 3.

Saobraćaj. — Kroz područje opštine Bački Petrovac prolazi željeznička pruga normalnog koloseka Novi Sad—Sombor. Ova za bivšu bačbodrošku županiju važna spojnica, izgrađena je 1895. godine. Kroz opštinu prolazi dužinom od 14 kilometara i to između Gložana i Bačkog Petrovca i pored Maglića. Za Maglić bi se moglo reći da je naselje na samoj železničkoj pruzi, pošto je rastojanje od centra sela do železničke stanice svega 1,5 kilometar. Saobraćajne usluge na teritoriji opštine vrši Železničko transportno preduzeće u Novom Sadu.

Drumski saobraćaj se razvija asfaltnim putem (drumom), poljskim putevima i lenijama. Od važnog podunavskog puta na jugu opštine koji je pokrajinskog značaja, odvaja se kod Gložana jedan asfaltni put prema Bačkom Petrovcu do Kulpina. Od Bačkog Petrovca opet se odvaja jedan asfaltni put do Maglića a zatim do Silbaša i dalje prema zapadu i severozapadu Bačke prema Somboru a drugi put takođe od Bačkog Petrovca prema Rumenici i Novom Sadu. Ovim putevima sva mesta u opštini su povezana prvo sa Bačkim Petrovcem a potom preko njega i Gložana sa Novim Sadom i Bačkom Palankom a drugim i najnovijim krakom sa Rumenkom i Novim Sadom.

Od najvećeg značaja za celu komunu, a posebno za Bački Petrovac i Maglić je ovaj poslednji, odnosno novoizgrađeni asfaltni put, koji preko Rumenke povezuje celu komunu direktno sa Novim Sadom, u dužini od 30 km od Maglića do Novog Sada. Na teritoriji Maglića registrovano je 1987. god. oko 200 putničkih (od toga 196 privatnih), i 6 teretnih vozila. Broj traktora iznosi 100 (od toga privatnih 55). Broj motornih vozila je u odnosu na broj stanovnika dosta visok. Tome se ne treba čuditi, jer drumska vozila su u ovoj opštini veoma značajna i važna komunikativna sredstva. Veliki broj kamiona, traktora i prikolica, koji su gotovo potpuno zamenili zaprežna vozila, obuhvata skoro celokupan teretni saobraćaj.

Medumesni putnički saobraćaj obavljaju transportna RO »Dunavprevoz« iz Bačke Palanke, »Vojvodina« iz Novog Sada i »Severtrans« iz Sombora. »Dunavprevoz« povezuje sva mesta u opštini sa Bačkim Petrovcem i ovo naselje i ostala sa Novim Sadom i Bačkom Palankom. Autobuska RO »Vojvodina« obavlja delimično lokalni, ali više tranzitni saobraćaj, održavajući linije sa drugim opštinama preko teritorije opštine Bački Petrovac. »Severtrans« vrši samo tranzitni saobraćaj. RO »Dunavprevoz« zapošljava 4 lica iz Maglića. Broj putnika je srazmerno velik, jer iz Maglića sva-

kodnevno sem ostalih lica putuje i mnogo đaka, studenata i radnika, najviše u Bački Petrovac, Novi Sad i drugde.

Naselje ima i poštu, telegraf i telefon. Služba PTT je u poslednje vreme znatno modernizovana uvođenjem savremenije opreme i modernih uredaja. Broj telefonskih priključaka u Magliću iznosi 160.

Kanal na jugu od Maglića može biti takođe značajan za razvoj vodenog saobraćaja. Naime tegljenice i tegljači, koji vrše saobraćaj na kanalima, mogu da stanu uz bilo koju obalu i vrše ukrcavanje ili eventualno iskrcavanje robe. To je veliko preim秉stvo, jer kanal seče produktivne površine, te bi transport kabaste robe (repe, kukuruza, pšenice i dr.) mogao biti znatno jači, življiji a i jeftiniji nego danas.

Školstvo

Predškolska ustanova »Včielka«

Predškolska ustanova na teritoriji opštine Bački Petrovac integrisane su u jedinstvenu organizaciju pod nazivom Dečiji vrtić »Včielka« — »Pčelica«. Istureno odelenje u Magliću u svom sastavu ima tri vaspitne grupe koje obuhvataju 85 dece.

Dve vaspitne grupe sa četvoročasovnim boravkom, su uglavnom deca najstarijeg uzrasta, koja se pripremaju za školu.

Ove kalendarske godine oformljena je i grupa celodnevnog boravka na opšte zadovoljstvo zaposlenih roditelja u Magliću, a deci je omogućen prijatan i organizovan produžen boravak u ustanovi.

Za decu poludnevognog boravka, a koja zasada pohadaju ustanovu u dve smene, organizovana je mlečna užina, za decu celodnevognog boravka je kompletna ishrana, koja se priprema u vrtiću.

Potrebno je naglasiti, da je ova sredina oduvek posvećivala posebnu pažnju vaspitanju mlađeg naraštaja, a kao dokaz je i novozgrađeni objekat vrtića, gde su svi stanovnici Maglića učestvovali putem samodoprinos-a.

Prva faza izgradnje vrtića je završena i opremljena savremenom opremom, dok druga faza je u toku izgradnje. Dovršenjem druge faze dobija se prostor za dečje jaslice, za fiskulturnu salu za svu decu preškolskog uzrasta i namenski uređen i otvoreni prostor sa natkrivenom terasom, travnjakom i dvorištem opremljenim klackalicama, ljljaškama i dr.

Vaspitno-obrazovni rad sa decom obavljuju tri vaspitača, koji su završili pedagošku akademiju za vaspitače, i još dve radnice na ostalim poslovima. Inače što se tiče kratkog istorijata, valja reći, da su do 1965. g. predškolska odeljenja bila pri osnovnim školama, od 1965. do 1966. su pripojena mesnim zajednicama, i od 1966. godine su na teritoriji opštine integrisana u samostalnu ustanovu pod nazivom Dečiji vrtić »Včielka«.

Osnovna škola »Žarko Zrenjanin«

Vaspitno-obrazovna organizacija osnovnog obrazovanja i vaspitanja u Magliću nosi ime druga Žarka Zrenjanina-uče, pedagoga, revolucionara, narodnog heroja i, kako su ga okupatori i domaći izdajnici zvali, crvenog generala.

Posle rata za vreme Grka u Magliću je radila grčka škola, a od 1949. godine do 1. januara 1960 škola je pripadala Opštinskom odboru Gajdobra, srez Bačka Palanka.

Do septembra 1949 deca iz Maglića su isla u školu u Gajdobri, ali od tada nastava se izvodi u Magliću u prostorijama tzv. stare škole. Prema podacima škola je tada imala 236 učenika razvrstanih u četiri razreda. U toku te školske godine veliki broj učenika je napustio školu zbog povratka njihovih roditelja u ranije mesto boravka, najviše u Srbiju. I tako školu je završilo 190 učenika, među kojima i izvestan broj Grka, čiji su roditelji ostali u Magliću. Učenici starijih godišta su isli u Gajdobru, a od šk. 1952/3 godine otvoren je i V razred, i škola postepeno prerasta u punu osmogodišnju školu. Prva generacija osmog razreda završila je školovanje školske 1954/55 godine. Od tog vremena škola je gotovo uvek imala preko 250 učenika u svim odeljenjima od I do VIII razreda.

Najmanji broj učenika je bio školske 1951/2. g. (93 učenika od I do IV razreda) a najveći šk. 1964/65 godine, čak 543, razvrstanih u 17 odeljenja I — VIII razreda.

Za 36 godina rada škole, odnosno 30 godina postojanja osmogodišnje osnovne škole, školu je uspešno apsolviralo 1076 učenika. Pored toga je i oko 300 odraslih lica završilo osnovnu školu putem niže gimnazije (još školske 1954/55), zatim odeljenje za obrazovanje odraslih i napokon putem polaganja vanrednih razrednih ispita.

Prolaznost učenika se kretala od 75 do 98,81%, a srednja ocena uspeha škole oscilirala je od 3 do 4,09.

Izbornim i fakultativnim oblicima rada vaspitanja i obrazovanja je poklanjana velika pažnja. Od 1976. godine se organizuje fakultativno učenje jezika društvene sredine — slovačkog, i to najpre u odeljenjima I i V razreda a zatim postepeno i u svim ostalim na bazi izjašnjavanja roditelja prilikom upisa u prvi razred. Fakultativna nastava se ocenjuje, ali ne ulazi u prosek uspeha učenika. U ovom pogledu postignuti su dobri rezultati.

Velika pažnja se poklanja i radu slobodnih aktivnosti učenika. Većina učenika je uključena u rad postojećih sekcija prema svojim sklonostima. Škola uzima aktivno učešće u svim takmičenjima koja se organizuju na različitim nivoima (školskom, opštinskom, zonskom i dr.) i nosilac je značajnih priznanja i diploma u ovom pogledu.

Saradnja škole sa društvenom sredinom kao i sa proizvodnim radnim organizacijama je jako dobra. Učenici su uključeni i učestvuju u izvođenju društveno-korisnog rada na OOOUR-u »Maglić« u sačupljanju semenskih useva, zatim u radu na uređenju školske oko-

line, ispomažu rad društveno-političkih organizacija, prenose razne poruke i pozive i obaveštenja, sakupljaju sekundarne sirovine, organizuju pomoć starim i iznemoglim licima, skupljaju dobrovoljne pri-luge za humanitarne svrhe itd.

Stručna zastupljenost u izvođenju nastave je stoprocentna. Opremljenost škole je prilično dobra. Korisna površina škole iznosi (u novom objektu) 1380 m²; škola raspolaže sa 6 klasičnih učionica, kabinetom za fiziku, hemiju i biologiju, radionicom za TO, prostorijama za pripremu nastavnika i prostorijama za učila, kabinetom za ONO i DSZ, pionirskim kutkom, kuhinjom sa trpezarijom, pri-ručnim magazinom, arhivom i bibliotekom, koja je opremljena sa preko 6.000 knjiga, većinom lektire.

Nedostatak fiskulturne sale i sportskih terena predstavlja veliki problem i smetnju u realizaciju programa odgovarajućih predmeta, a negativno utiče i na zdravlje učenika. U ovom petogodišnjem planu očekuje se rešenje i ovog značajnog problema škole. Inače meštani Maglića su svesrdno pomagali izgradnju nove, lepe škole. Oni su pored ostalog dali dobrovoljni novčani prilog. Nova škola je svečano otvorena 27. novembra 1983. g., a redovna nastava se u njoj izvodi od februara 1984. godine.

Ove školske godine u školu je upisano 279 učenika koji su razvrstani u 12 odeljenja i to u 7 odeljenja razredne nastave i 5 odeljenja predmetne nastave.

Škola zapošljava ukupno 26 radnika.

Pri školi postoji i odred pionira koji nosi ime narodnog heroja Boška Buhe, zatim savez SOV u VIII razredu, podmladak crvenog krsta, pokret gorana, mladih zadругara. Svi oni razvijaju svoju aktivnost po svojim programima rada.

U školi je dugo godina sa uspehom delovala đačka zadruga, sve do 1967. god. kada je prestala sa radom. Sada se ulaze napori da ponovo oživi ova vrsta aktivnosti učenika.

Najviši organ društvenog upravljanja u školi je Zbor radnika sa predstavnicima društvene sredine i osnivača.

KULTURA

Kulturno-umetničko društvo »Đura Jakšić«

Odmah po naseljavanju Maglića, osetila se potreba za organizovanjem kulturnog života u mestu. Glavni nosioci kulturnih aktivnosti u tom periodu bili su prosvetni radnici, koji su oko sebe okupili deo školske i seoske omladine i osnovali dramsku i literarnu sekciju pri osnovnoj školi.

Entuzijazam koji je tada vladao, bio je osnovna pokretačka snaga svih aktivnosti, pa i ovih na polju kulture. Članovi dramske sekcije nastupali su u svojim kostimima, kulise i scenu su postavljali od sopstvenih delova nameštaja i dr. a sve to u želji da se brojnoj publici prikažu u što boljem svetlu. Ovi napori dali su i svoje

rezultate, što se može podkrepiti činjenicom da je dramska sekcija već u prvim godinama delovanja učestvovala na raznim takmičenjima i sa uspehom je na scenu postavljala dela klasika naše književnosti.

Pošto se broj zainteresovanih za rad u kulturi iz dana u dan povećavao, razvijala se delatnost i drugih sekacija (muzička i folklorna) te su se stekli uslovi da se 1954. godine osnuje KUD »MOŠA PIJADE«. Društvo je za svoj rad koristilo prostorije direkcije P.D. »Maglić«. Prosvetni radnici bili su i dalje najaktivniji nosioci kulturnih zbivanja u mestu, a osim pripreme kulturno-umetničkih programa radili su na širenju pismenosti, popularisanju knjige i organizovanju svih manifestacija u selu.

Godine 1956. društvo menja ime u Kulturno-umetničko društvo »Đura Jakšić« i do danas nosi ime ovog poznatog vojvodanskih pesnika i slikara. Omasovljenje društva i aktiviranje novih sekacija samo je još više ukazalo da je neophodno obezbediti potrebna sredstva za rad društva. Pošto je društvo dugo godina samo finansiralo svoj rad, od članarine i radnim akcijama, nije bilo mogućnosti da se nabavi potrebna oprema. Tako je, naprimjer, folklorna sekcija nastupala u narodnim nošnjama koje su sačuvali meštani.

Od 1966. godine KUD za svoj rad koristi prostorije starog omladinskog doma, a zatim stare škole, ali na oba ova mesta uslovi za rad su bili minimalni. Sve to dovodi do privremenog prestanka rada društva, 1969. godine.

Izgradnjom novog, savremenog doma kulture stvoreni su uslovi za rad KUD-a ali je sada bilo teško uspostaviti ponovni kontinuitet u radu, jer je većina organizatora kulturne delatnosti, pre svega prosvetni radnici, otišla iz Maglića. Ipak, manji broj ranijih članova KUD-a, prvenstveno omladinaca, uložilo je sve napore da društvo ponovo otpočne sa radom, što se i ostvarilo 1971. godine. U početku je bila aktivna samo dramska sekcija ali je od 1975. godine sve aktivnija bila folklorna sekcija. Od tog perioda do danas društvo neprekidno radi i stalno razvija svoje oblike delovanja.

Osnovne aktivnosti KUD-a usmerene su na negovanje kulturnih tradicija naroda i narodnosti Jugoslavije; očuvanje revolucionarnih tradicija NOR-a; razmenu kulturnog stvaralaštva sa kulturno-umetničkim društvima, Domovima kulture i drugim kulturnim institucijama širom zemlje.

U okviru svoje bogate aktivnosti KUD je bio domaćin KUD-ima iz zemlje (Krajišnik, Čelarevo, Titov Drvar, Aranđelovac, Zrenjanin, Jegunovce, Titov Vrbas i dr.) kao i društvima iz inostranstva npr. iz ČSSR, Poljske i Rumunije.

Osim učešća na akademijama povodom obeležavanja značajnih datuma, KUD »Đura Jakšić« je imao veliki broj nastupa na ORA »Partizanski put« na Letenci, kao i uzvratne posete sa KUD-ima sa kojima sarađuje. Društvo već tradicionalno uzima učešće u svečanostima povodom obeležavanja Dana ustanka u BiH, nizom svojih koncerata u Bosanskom Petrovcu, Cazinu, Bosanskoj Krupi,

Titovom Drvaru, Grahovu i Jasenici. Ovom saradnjom održava se veza sa starim zavičajem velikog broja Maglićana.

Od 1983. godine KUD »Đura Jakšić« ima bogatu saradnju sa klubom naših građana privremeno zaposlenih u SR Nemačkoj »YU-79« iz Albstadta. Osim razmene kulturno-umetničkog programa, značajna je saradnja sa jugoslovenskom dopunskom školom koja deluje pri klubu »YU-79«. U okviru te saradnje KUD »Đura Jakšić« za učenike JDŠ iz Albstadta, organizuje desetodnevni boravak u Magliću, koji je ispunjen raznim ekskurzijama u domovini, posebno spomen-obeležja, a prvenstveno pohađanjem časova u OŠ »Žarko Zrenjanin«. Sve ove aktivnosti imaju za cilj da se ovi mlađi ljudi što više osete jugoslovenima, da ovde steknu prijatelje, da upoznaju i zavole zemlju u kojoj su rođeni njihovi roditelji, njenog kulturno bogatstva i tradiciju i samim tim poželete da se vrate u Jugoslaviju.

KUD »Đura Jakšić« trenutno ima 220 članova svrstanih u folklornu, muzičko-pevačku, literarnu i foto sekciju. Svojom masovnošću i aktivnošću ističu se folklorna i muzičko-pevačka sekcija.

Slika br. 7 (folklorna sekcija)

U okviru folklorne sekcijske, koja je najbrojnija, deluju pionirska, pripremna i izvođačka grupa. U svom programu obuhvata igre svih naših naroda i narodnosti. Više puta učestvovali su na opštinskim i zonskim smotrama a ove godine plasirali su se i na pokrajinsku smotru folklora. Zbog svega ovog, u celokupnom radu KUD-a ovo je najzapaženija sekcija.

Sa podjednakim uspehom radi muzičko-pevačka sekcija, u kojoj deluju 3 pevačke grupe: muška izvorna grupa, grupa devojaka i u poslednje vreme ženska izvorna grupa, a takođe i više pevača solista. Do sada najzapaženije rezultate ostvarila je muška izvorna grupa »KRAJIŠNICI« koja više godina učestvuje na opštinskim, zonskim i pokrajinskim smotrama folklora i muzičko pevačkog stvaralaštva,

Slika br. 8. grupa »Krajišnici«

Društvo ima dobre uslove za rad. U finansiranju društva učestvuje Mesna zajednica Maglić, SIZ za kulturu opštine Bački Petrovac a znatan deo sredstava ostvare sami članovi dobrovoljnim radom na poljima OOUR »Maglić«. Sva raspoloživa sredstva ulažu se u nabavku opreme i stvaranje još boljih uslova za rad. Rad u KUD-u je uglavnom na amaterskoj osnovi, samo se u pojedinim situacijama angažuju stručnjaci za rad sa folklornom i muzičko-pevačkom sekcijom.

Od organa upravljanja KUD ima Savet; disciplinsku komisiju; komisiju za planiranje programa i Skupštinu kao najviši organ.

Za svoj uspešan rad KUD »Đura Jakšić« je više puta nagradjivano raznim nagradama i priznanjima. Najdraža nagrada članovima društva je, sigurno, Oktobarska nagrada opštine Bački Petrovac koja je KUD-u dodeljena 1984. godine.

Zbog svega napred navedenog KUD »Đura Jakšić« je ponos Maglićana.

Sport

Interesantna je činjenica, da se sportski život počeo intenzivnije razvijati posle dolaska doseljenika, dakle početkom 6. decenije ovog veka, dok je predašnje stanovništvo nemačkog Buljkesa, koje je kao i svi Nemci imalo posebno jako uvrežen afinitet prema raznim organizacijama i asocijacijama, karakterisalo ipak odsustvo, apstinencija u pogledu sportskih aktivnosti.

Sportski život u useljeničkom Magliću se počeo razvijati i unapredivati još daleke 1950. godine, dakle neposredno posle do-

Sl. br. 9: FK »Maglić«

laska današnjih žitelja naselja. U toku ove gotovo 4 decenije maglički sportisti su u nekim granama sporta ostvarili zavidne rezultate, šta više, u odbojci vinuli su se čak za jedno omanje selo u nedostajan savezni rang takmičenja. Nosilac sportske aktivnosti u selu je sportsko društvo »Maglić«, koje u svome okviru objedinjuje 4 kluba: futbal, odbojku, rukomet i sportski ribolov.

Futbalski klub »Maglić« je osnovan 1950. godine, ali je u svom vremenskom kontinuitetu imao prekid od dve godine (1959—1961). Zatim je zahvaljujući sportskim entuzijastima ponovo oživeo kao najmasovniji i najpopularniji vid sportske aktivnosti. Klub se takmiči sa dosta promenljivom srećom uglavnom u Međuopštinskoj ligi Bačka Palanka — I razred.

Najveći uspeh je postignut 1973. godine kada je osvojen kup M. Tita na teritoriji Međuopštinske lige Bačka Palanka — Titov Vrbas. U prvenstvenim takmičenjima najviši domet kluba bio je osvajanje prvog mesta u Međuopštinskoj ligi Bačka Palanka, čime je izboren plasman u Novosadsku podružnu ligu, gde se takmičio dve takmičarske sezone.

Danas u klubu rade 4 sekcije: pioniri, juniori, seniori i veterani. Ovakva šema organizacije ima za cilj ne samo poboljšanje organizacione strukture unutar kluba, već i omasovljenje i postizanje što boljih rezultata na takmičarskom planu. Inače dosta igrača, poniklih u ovom klubu, igralo je i u timovima drugih klubova, pre svega za »Mladost« iz Bačkog Petrovca. Celokupan rad FK »Maglić« se odvija na amaterskom principu i volonterskom radu članova kluba.

No, najveći uspeh na sportskom polju je postigla odbojkaška muška ekipa, koja se u takmičarskoj sezoni 1956/7 takmičila u I saveznoj odbojkaškoj ligi naše zemlje. To je svojevremeno izazivalo ne samo čuđenje, već i divljenje celokupne naše sportske javnosti, jer je izuzetan i nesvakidašnji događaj, da jedno takvo malo selo spada među vodeća mesta u državi u jednoj sportskoj grani. Kasnije, nedostatak materijalnih sredstava, daleka putovanja, odustvovanje sa posla, osipanje igrača i drugi uzroci imali su za posledicu stagnaciju u radu kluba i pad u niži rang takmičenja (u drugu ligu, iz koje se istupilo zbog nedostatka finansijskih sredstava). No ipak jedan sportista iz Maglića, ne samo da je član jednog od najboljih odbojkaških ekipa u zemlji (OK »Vojvodina« iz N. Sada), već s uspehom oblači i državni dres. Odbojkaški klub danas broji oko 15 aktivnih članova i okuplja još veći broj članova pionira i omladinaca.

Izuzetan uspeh na sportskom polju zabeležio je i ženski rukometni klub »Maglić«, koji se nekoliko sezona, takođe, vrlo uspešno takmičio u rangu nesrazmernom broju stanovnika omalenog Maglića, to jest u kvalitetnoj vojvodanskoj ženskoj ligi. Ovaj klub je pravi rasadnik izvrsnih takmičarki, koje su između ostalog vrlo uspešno zastupale i boje OC »Ján Kollár« iz Bačkog Petrovca, dakle škole koju su pohađale, RK »Maglić« se danas takmiči u zonskoj

ligi, gde zauzima čelnu poziciju koja mu daje perspektive i mogućnost povratka opet u viši rang takmičenja.

Broj aktivnih članova se kreće oko 35, ali jak je i mlađi na-raštaj, podmladak iz redova kojeg će kasnije izrasti takmičarke pr-vog tima (oko 40 članica). Omladinski rukometni klub u najnovije vreme deluje pod pokroviteljstvom OOUR »Maglić«.

Sl. br. 10 ŽRK »Maglić«

O sportskim ribolovcima, koji takođe vrlo uspešno razvijaju svoje specifične aktivnosti, bilo je već delimično reči u okviru privrednih delatnosti. Ovo udruženje, koje nosi ime »Ribolovac«, osno-vano je 22. IV 1973. g. i broji 94 člana, uglavnom iz naseljenog mesta, zatim iz opštine, pa i šire okoline. Ono neguje i razvija pr-venstveno sportski ribolov kao koristan i pogodan vid rekreativne i odmora i unapređuje ribarstvo poribljavanjem kanala. Uspelo je da organizuje razna takmičenja u sportskom ribolovu, a izvršilo je ta-kode i niz aktivnosti koje su već pomenuće.

Inače najmasovnija forma sportskih aktivnosti odvija se u školama ne samo u obliku obaveznih nastavnih časova, već i raz-nih manifestacija, takmičenja i priredbi. Ali to je odlika i svih ško-la u ostalim mestima.